

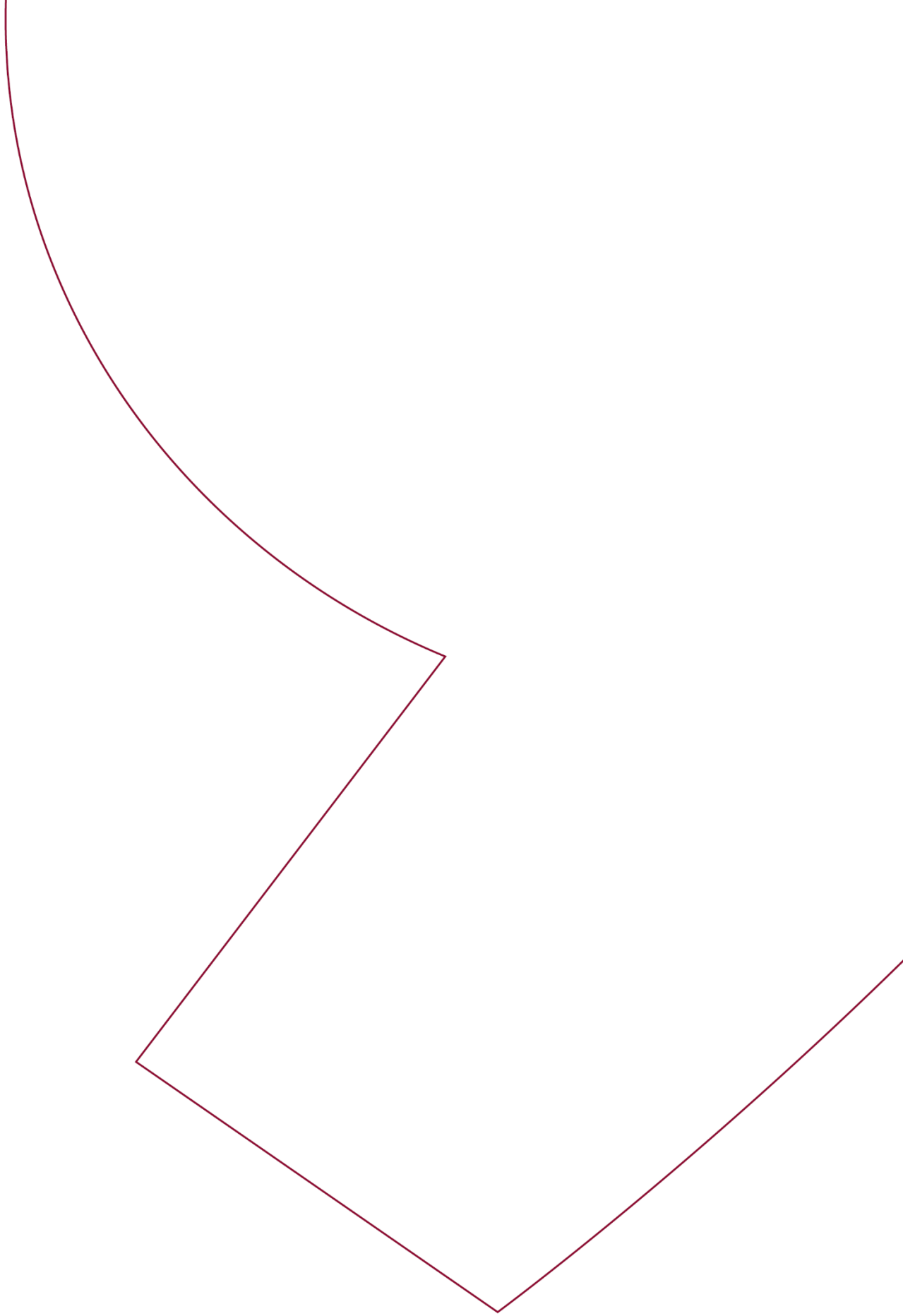
BEOORDELINGSRAPPORT

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding Muziektherapie
voltijd

en aanvraag bijzonder kenmerk
Neurologische Muziektherapie

ArtEZ University of the Arts

BEOORDELINGSRAPPORT

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding Muziektherapie
voltijd

en aanvraag bijzonder kenmerk
Neurologische Muziektherapie

ArtEZ University of the Arts

CROHO nr: 39206

Hobéon Certificering & Accreditatie

Datum

12 juli 2022

Auditpanel

Mevrouw drs. J.E.J. Rutten

De heer prof. dr. J. de Backer

Mevrouw M.D. Loeven BA

Mevrouw S.I. Nijsten

Secretaris

Mevrouw G.C. Versluis

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	2
3.	INLEIDING	6
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	9
5.	BIJZONDER KENMERK: NEUROLOGISCHE MUZIEKTHERAPIE	31
6.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	40
7.	AANBEVELINGEN	41
BIJLAGE I	Scoretabel	42
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	43
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	47
BIJLAGE IV	Panelsamenstelling	48

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	ArtEZ University of Arts
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	n.v.t.
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	B Muziektherapie
registratienummer croho	39206
domein/sector croho	Taal en cultuur
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Arts
aantal studiepunten	240 EC
afstudeerrichtingen	n.v.t.
locatie	Enschede
variant	Voltijd
joint programme	n.v.t.
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	16 mei 2022

2. SAMENVATTING

De opleiding Muziektherapie van ArtEZ leidt studenten op tot musici die hun muzikale vaardigheden inzetten in een therapeutische context. De muziektherapeut maakt evidence-based gebruik van muziektherapeutische interventies in klinische, educatieve en 'community' settings om de gezondheid, het welzijn en de levenskwaliteit van individuen en gemeenschappen te verbeteren.

De opleiding Muziektherapie is erkend door de *Academy of Neurologic Music Therapy* als aanbieder van neurologische muziektherapie. Studenten die de specialisatie Neurologische Muziektherapie (NMT) volgen, kunnen zich registreren als NMT-therapeut.

Muziektherapeuten werken in alle sectoren van de gezondheidszorg en welzijn, in het (speciaal) onderwijs en als zelfstandig ondernemer in een eigen praktijk. De beroepspraktijk van muziektherapeuten is breed en divers en is steeds in verandering.

Onderwerp 1. Beoogde leerresultaten

De competenties van de opleiding voldoen aantoonbaar aan de eisen die het (inter)nationale werkveld aan afgestudeerden stelt. De opleiding onderhoudt over de competenties en de beroepsrollen regelmatig contact met (inter)nationale vakgenoten en vertegenwoordigers vanuit het (inter)nationale werkveld. De opleiding heeft in 2021 de beroepsrollen gherdefinieerd en de 16 eindcompetenties teruggebracht naar 5 basiscompetenties.

De opleiding heeft een duidelijke visie op het opleiden van muziektherapeuten en focust daarbij op het opleiden van musici die hun muzikale vaardigheden inzetten in een therapeutische context. Daarnaast onderscheidt de opleiding zich door de aandacht voor Neurologische Muziektherapie (NMT) - een profilering die ArtEZ als enige opleiding in Nederland aanbiedt in de bacheloropleiding Muziektherapie en master of Music Therapy – en door de aandacht voor technologische innovaties.

Uit de competentieset blijkt dat de opleiding expliciet aandacht besteedt aan onderzoekend vermogen en kritisch kunnen reflecteren. De opleiding is overduidelijk internationaal georiënteerd en verwacht van studenten dat zij bijdragen aan kennis, ervaring en bewijs voor de effectiviteit van het vakgebied.

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding zeker 'voldoet' aan basiskwaliteit met betrekking tot de eisen van standaard 1.

Onderwerp 2. Programma

De opleiding biedt een stevig, relevant en actueel programma, dat de studenten de gelegenheid biedt alle beoogde competenties op het gewenste niveau te ontwikkelen. De studenten krijgen voldoende ruimte voor een eigen profilering en inkleuring van het programma.

Het programma heeft een duidelijke en gestructureerde opzet bestaande uit de clusters i) Muziek, ii) Muziektherapie, iii) Muziektheorie, iv) Projecten en vrije ruimte en uit doorgaande leerlijnen zoals de leerlijn onderzoek, de leerlijn technologie, de leerlijn praktijkoriëntatie en ondernemerschap (PPO) en de leerlijn improvisatie.

De clusters en leerlijnen zorgen voor samenhang in het programma.

Dat de opleiding sterk praktijkgerichtheid is, is goed terug te zien in het zoveel mogelijk werken vanuit realistische cases en het laten plaatsvinden van een deel van de opleiding in het werkveld via praktijkopdrachten, projecten en stages in elk studiejaar. Binnen de lessen Muziektherapie is er in ieder studiejaar aandacht voor NMT.

Via de leerlijn 'Onderzoek' leren de studenten stapsgewijs en doelgericht evidence based denken en werken. Het lectoraat 'Music-based therapies and interventions' speelt een belangrijke rol door het creëren van onderzoeksmogelijkheden voor muziektherapie en het verdiepen van de kennis en het inzicht in de effectiviteit van muziektherapeutische methoden en op muziek gebaseerde interventies. Het auditteam acht de aandacht voor onderzoek voorbeeldig voor de andere bacheloropleidingen van het ArtEZ Conservatorium, die het auditteam ook heeft geïnspecteerd.

De internationale oriëntatie van de opleiding is duidelijk terug te zien in het programma.

De studenten zijn heel tevreden over het programma, over de praktijkgerichtheid en de focus op 'muziek' als het belangrijkste instrument binnen de muziektherapie en over de aandacht voor onderzoek en reflectie. Ze vinden de opleiding pittig, maar wel studeerbaar. De opleiding hanteert een duidelijke toelatingsprocedure en zorgt voor een goede aansluiting o.a. door het aanbieden van vooropleidingen en de inzet van buddy's. De aandacht voor preventie met het oog op de toekomstige beroepspraktijk van de muziektherapeut is een sterk punt.

Het auditteam is alles overwegend van oordeel dat de opleiding zeker 'voldoet' aan de eisen van standaard 2 (programma-oriëntatie), 3 (programma-inhoud), 4 (programma-leeromgeving) en 5 (instroom).

Onderwerp 3. Personeel

De opleiding wordt verzorgd door vaste-, flexibele- en gastdocenten die met elkaar beschikken over alle benodigde specifieke expertise om de lessen te kunnen verzorgen en zijn goed op de hoogte van actuele ontwikkelingen in het werkveld. Docenten zijn lid van beroepsverenigingen, bezoeken (internationale) congressen, verzorgen lezingen en workshops en publiceren in gerenommeerde peerreview vaktijdschriften. De docenten zijn internationaal gekend. Er is doorlopend aandacht voor gezamenlijke en individuele professionaliseringsactiviteiten. De term 'lifelong learning' is zeker van toepassing op de docenten Muziektherapie. Het merendeel van de docenten is getraind in de NMT en kan op basis daarvan het NMT-onderwijs verzorgen.

De lector speelt een belangrijke rol in het creëren van onderzoeksmogelijkheden en professionalisering van de docenten.

De studenten zijn zeer tevreden over hun docenten, over hun inhoudelijke kennis en klinische ervaring en hun kennis van de beroepspraktijk. De docenten zijn inspirerende voorbeelden en stimulerende rolmodellen voor de studenten.

Het auditteam is op grond van bovenstaande – goede inhoudelijke kwaliteit van de docenten, zeer veel aandacht voor professionalisering, zeer tevreden studenten - van oordeel dat de opleiding zeker voldoet aan basiskwaliteit. Het oordeel luidt daarom 'voldoet' voor standaard 6 'Personeel'.

Onderwerp 4. Voorzieningen

De opleiding beschikt over een zeer goed geoutilleerd gebouw met up-to-date voorzieningen. Studenten zijn hierover zeer tevreden.

De opleiding zorgt ervoor dat alle studenten met en zonder beperking voldoende en passende begeleiding krijgen bij hun studie. Elke student krijgt een studieloopbaanbegeleider en kan indien nodig/gewenst ook bij de andere docenten terecht voor ondersteuning. De studenten zijn heel tevreden over de studiebegeleiding.

De informatievoorziening is adequaat.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande tot het oordeel 'voldoet' voor de standaarden 7 (voorzieningen) en 8 (studiebegeleiding). De gedeeltelijke toegankelijkheid tot de faciliteiten voor studenten met een fysieke beperking die ArtEZ zelf als aandachtspunt noemt, staan dit positieve oordeel niet in de weg.

Onderwerp 5. Kwaliteitszorg

De opleiding besteedt expliciet en doorlopend aandacht aan de kwaliteit van het onderwijs, zodat de studenten de beoogde leerresultaten kunnen ontwikkelen en het curriculum aansluit op actuele ontwikkelingen in de beroepspraktijk van de muziektherapeut. Daar betrekken de twee directeurs en het hoofd van de opleiding de studenten, de docenten, het werkveld en de alumni op verschillende manieren actief bij. Ook de examencommissie en de afdeling Onderwijs & Kwaliteit van ArtEZ vervullen hierin een belangrijke adviserende, borgende en sturende rol. Naar aanleiding van eerdere accreditaties, evaluaties en overleggen, neemt de opleiding waar nodig/gewenst verbetermaatregelen. Daarvan trof het auditteam een aantal mooie voorbeelden

aan, zoals het herformuleren van de beroepsrollen en competenties en de aandacht voor diversiteit en cultuurspecifiek en cultuursensitief werken in het curriculum.

Het auditteam is positief over de borging van de kwaliteit, het betrekken van alle gremia daarbij en het op grond van evaluaties aantoonbaar nemen van verbetermaatregelen. Het auditteam komt daarom tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 9.

Onderwerp 6. Toetsing

ArtEZ heeft een duidelijk toetsbeleid op basis waarvan de opleiding een eigen toetsplan heeft opgesteld. De opleiding zorgt ervoor dat het toetsen en beoordelen op een valide, betrouwbare en inzichtelijke wijze plaatsvindt. Het auditteam is erg positief over de formatieve insteek met veel (peer)feedback die ervoor zorgt dat de student zijn eigen ontwikkeling kan monitoren. Via summatieve toetsing stelt zij zo objectief mogelijk vast of de student de beoogde competenties op het beoogde niveau heeft ontwikkeld. Het auditteam is ook te spreken over het brede aantal toetsvormen waarmee de opleiding op verschillende manieren en in verschillende contexten kan beoordelen of de student alle competenties van zowel de musicus als de therapeut op het gewenste niveau heeft ontwikkeld.

De opleiding heeft een passend afstudeerprogramma waarin zij op een adequate manier aan de hand van verschillende onderdelen toetst of de studenten de beoogde competenties hebben bereikt.

De studenten zijn zeer tevreden over het toetsen en beoordelen.

De examencommissie vervult een stevige, zowel proactieve als reactieve, rol in de borging van de kwaliteit van het toetsen en beoordelen binnen de opleiding. Daarover was het auditteam heel positief.

Het auditteam is op grond van bovenstaande van oordeel dat de opleiding basiskwaliteit aantoont. Het auditteam komt daarom tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 10.

Onderwerp 7. Gerealiseerde leerresultaten

De studenten hebben in hun eindwerk aangetoond dat zij kunnen denken en handelen als startbekwaam muziektherapeut. De onderzoeken waren relevant voor de beroepspraktijk. Over het gebruik van een theoretisch kader bij het onderzoek en de onderbouwing hiervan met actuele literatuur was het auditteam positief. Het auditteam miste in een aantal gevallen de inbedding van specifieke muzikale mechanismen in het onderzoek en/of muzikale transcripties in het verslag om het onderzoek te illustreren.

Dat de afgestudeerden het beoogde niveau hebben behaald blijkt ook uit de wijze waarop zij landen in het werkveld of doorstuderen aan de master of Music Therapy van ArtEZ waarmee ze zich als muziektherapeut nog verder kunnen verbreden en/of verdiepen. Alumni geven aan dat de opleiding in sterke mate een goede basis biedt voor het uitoefenen van het beroep, de start op de arbeidsmarkt en de doorontwikkeling van competenties. Het werkveld is positief over het gerealiseerd eindniveau, zowel met betrekking tot de therapeutische kennis en vaardigheden als met betrekking tot de muzikale vaardigheden. Ook het vermogen tot reflectie noemen zij hoog.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande voor de opleiding Muziektherapie tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 11. Het ontbreken van de inbedding van specifieke interacties in een aantal onderzoeken, staat dit positieve oordeel niet in de weg omdat de afgestudeerden in hun muzikale eindpresentatie hun muzikale en artistieke vaardigheden hebben aangetoond.

Bijzonder Kenmerk: Neurologische Muziek Therapie¹

Het auditteam is van oordeel dat de bacheloropleiding Muziektherapie en de master of Music Therapy zich met Neurologische Muziek Therapie (NMT) aantoonbaar onderscheiden van relevante opleidingen in het Nederlandse hoger onderwijs. ArtEZ is opgenomen op de uitgebreide lijst van universiteiten over de hele wereld die erkend zijn door de Academy of *Neurologic Music Therapy* als NMT Scholars and Educators op hun faculteit. ArtEZ is de enige aanbieder van NMT in Nederland.

De opleidingen hebben NMT aantoonbaar geoperationaliseerd in de leerresultaten, hun curriculum en de toetsing daarvan en in de inzet van NMT-geschoold personeel, waaronder vier erkende NMT-Fellows².

Studenten die afstuderen binnen NMT tonen in hun eindwerken aan dat zij de beoogde leerresultaten met betrekking tot NMT hebben ontwikkeld op hetzij bachelor-, hetzij masterniveau. Afgestudeerde bachelorstudenten met de specialisatie NMT kunnen zich laten registreren als NMT-therapeut. Afgestudeerde masterstudenten met specialisatie NMT kunnen zich na een positieve afronding van de fellowstraining, laten registreren als Fellow.

Het opleiden van studenten Muziektherapie (en andere beroepsbeoefenaren) in NMT is aantoonbaar relevant en van wezenlijk belang. Er is inmiddels voldoende evidentie voor NMT; er worden steeds vaker muziektherapeuten met een NMT-specialisatie gevraagd, andere beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg werken vaak met NMT-muziektherapeuten samen en er is veel vraag naar de basistraining en de vervolgtraining voor Fellowship door muziektherapeuten en vaktherapeuten muziek.

NMT levert ook innoverend onderzoek en concrete producten op die relevant zijn voor het werkveld van de gezondheidszorg.

Het auditteam beoordeelde de drie criteria van het bijzonder kenmerk met een 'voldoet'.

Algemene conclusie:

Het auditteam trof een heel innovatieve, professionele opleiding aan die wordt verzorgd door een dynamisch team met internationaal gekende en enthousiaste docenten, gedreven door kennis van zaken. Zij hebben een duidelijke visie op muziektherapie. De studenten zijn zeer tevreden over de docenten en het programma dat zij aanbieden.

Het auditteam adviseert de NVAO de accreditatie van de opleiding Muziektherapie van ArtEZ te continueren en het bijzonder kenmerk Neurologische Muziektherapie te verlengen.

Na instemming van de panelleden is dit rapport vastgesteld door de voorzitter te Den Haag op 12 juli 2022.

---

¹ Deze paragraaf over het bijzonder kenmerk Neurologische Muziektherapie beschrijft zowel de bevindingen en het oordeel van het auditteam met betrekking tot de bacheloropleiding Muziektherapie als de master of Music Therapy.

² 'Fellow' is de officiële benaming voor diegenen die de specifieke NMT-fellowstraining hebben gevolgd en die zich actief blijven professionaliseren via o.a. trainingen, peerreviews, congresbezoek.

3. INLEIDING

ArtEZ University of the Arts

De hbo-bacheloropleiding Muziektherapie van het ArtEZ Conservatorium maakt deel uit van ArtEZ University of the Arts (hierna: ArtEZ). ArtEZ is een van de grootste kunsthogescholen in Nederland en is gevestigd in Arnhem, Enschede en Zwolle.

ArtEZ verzorgt voor ruim 3000 studenten een samenhangend aanbod van vooropleidingen, bachelor- en masteropleidingen in beeldende kunst, architectuur, mode, vormgeving, muziek, theater, dans, creatief schrijven en kunsteducatie.

ArtEZ is een gespecialiseerde kennisinstelling, waarin lectoren theorie en praktijk verbinden.

ArtEZ werkt samen met een groot aantal partners in binnen- en buitenland, zoals onderwijsinstellingen, bedrijven, overheden en non-profitorganisaties.

ArtEZ Conservatorium

Het ArtEZ Conservatorium is een van de grootste conservatoria in Nederland en is ontstaan in 2006 vanuit een fusie van drie conservatoria uit Arnhem, Enschede en Zwolle.

Het Conservatorium kenmerkt zich door verschillende locatieprofielen en culturen, een verscheidenheid aan opleidingen en studierichtingen per stad, maar met een gemeenschappelijke missie: het opleiden van onafhankelijke, kritische, veerkrachtige en creatieve muziekprofessionals die verbanden kunnen leggen en kunnen opereren binnen complexe sociale en maatschappelijke netwerken en ontwikkelingen.

Ruim 850 studenten volgen er onderwijs.

In onderstaande tabel een overzicht van het aanbod per locatie, inclusief de varianten en de taal waarin het onderwijs wordt aangeboden.

De master Muziek is al eerder in 2019 positief geaccrediteerd en valt buiten de scope van de huidige accreditatie in 2022.

Croho's	Arnhem	Enschede	Zwolle
Ba Muziek	Jazz & Pop (vt, EN) Muziektheater (vt, NL)	Popacademie (vt, NL) MediaMusic (vt, NL)	Jazz & Pop (vt, NL) Klassieke Muziek vt, NL/EN)
Ba Docent Muziek		Docent Muziek (vt. op Maat, NL)	Docent Muziek (vt. op Maat, NL)
Ba Muziektherapie		Muziektherapie (vt, NL)	
Ma of Music Therapy		Music Therapy (vt, dt, EN)	
Ma of Music	Jazz & Pop (vt, EN) Muziektheater (vt, NL)	The sound of innovation (vt, EN)	Jazz & Pop (vt, EN) Klassieke Muziek (vt, EN)

De twee masteropleidingen zijn organisatorisch ondergebracht bij de eenheid Masteropleidingen van ArtEZ. Zij maken formeel geen onderdeel uit van het conservatorium, maar werken wel inhoudelijk samen met de bacheloropleidingen. Inhoudelijk sluiten de masters nauw aan op de bachelors.

De opleidingshoofden van de bachelors zijn betrokken bij de inhoud van de masters en delen hun docenten. Daarnaast verzorgen de twee masteropleidingen hun onderwijs binnen de muren van het Conservatorium en maken ze gebruik van de faciliteiten en ondersteuning van het Conservatorium.

Het Conservatorium wordt aangestuurd door twee directeuren, waarbij een directeur verantwoordelijk is voor Arnhem en Zwolle en een directeur voor Enschede. Samen zijn de directeuren verantwoordelijk voor het ArtEZ Conservatorium als geheel. Met de hoofden van de

opleidingen en de studierichtingen (binnen de opleiding Muziek) en de coördinatoren van de drie onderwijsbureaus vormen zij het Managementteam (MT).

ArtEZ Muziektherapie

De afdeling Muziektherapie binnen het ArtEZ Conservatorium bestaat uit de vooropleiding (ArtEZ Connected), de bacheloropleiding Muziektherapie (Nederlandstalig), de premaster (1-jarige cursus, Engelstalig), de Master of Music Therapy (1 jaar voltijd, 2 jaar deeltijd, Engelstalig) en het lectoraat 'Music-based Therapies and Interventions' dat sinds 2018 is ingesteld. De opleidingen vormen samen een 'community' en delen een gezamenlijke visie op muziektherapie en de professie. De ArtEZ Music Therapy Community is evenwel breder dan alleen de opleidingen en omvat ook het werkveld en de externe samenwerkingspartners, waaronder alumni, (inter)nationale muziektherapieverenigingen en diverse instituten. Binnen de community wordt op verschillende gebieden samengewerkt: onderwijs, onderzoek, stage en werkveld, projectweken, docententeam en netwerk. Ook het lectoraat heeft daarin een actieve rol en is betrokken bij educatie en het ontwikkelen van onderzoeksmogelijkheden voor alle onderwijsniveaus. Studenten van de bacheloropleiding, de premaster en de masteropleiding werken samen met de lector, de onderzoekdocenten en het brede werkveld aan de ontwikkeling van de professie en de opleiding.

ArtEZ Muziektherapie-opleidingen			
Bachelor MTP	Premaster MTP	Master MTP	Na- en bijscholing
4 jaar voltijd, 240 ec NL-talig Directe doorstroom master Erkend bachelordiploma	1 jaar voltijd, 60 ec Engelstalig Vorbereidend op master Cursus post HBO	1 jaar voltijd/ 2 jaar deeltijd, 60 ec Engelstalig Instroom via Ba MTP of premaster Erkend masterdiploma	NMT NICU Technologie Studiedagen Alumnidag Masterclasses
Lectoraat & kenniscentrum MTP			
Research-projecten Muziektechnologie-projecten & productontwikkeling Locatie- & afdelingsprojectweken Informele leeromgeving			

De Bacheloropleiding Muziektherapie

ArtEZ Conservatorium biedt sinds 1986 de bacheloropleiding Muziektherapie aan in Enschede. Tot 2005 maakte Muziektherapie als studierichting onderdeel uit van de bacheloropleiding Muziek. Sinds 2006 is Muziektherapie als zelfstandige bacheloropleiding geaccrediteerd en erkend met een eigen CROHO-nummer binnen het domein van het kunstvakonderwijs. Ze is als enige opleiding Muziektherapie in Nederland ingebed in een conservatorium.

Jaarlijks laat de opleiding tussen de 14 tot 24 studenten toe. Ten tijde van de audit studeerden er ruim zeventig studenten aan de opleiding verdeeld over vier studiejaar. De opleiding liet weten dat er de komende jaren ruimte is voor groei gezien de vraag vanuit het werkveld.

Speciaal kenmerk Neurologische Muziektherapie (NMT)

De afgelopen twee decennia heeft de neurowetenschappelijke basis een prominente rol gekregen in de professie, met name ook in samenhang met de ontwikkeling van NMT. NMT is een evidence-based klinische behandelingsmethode die wordt gedreven door de groeiende kennis in de neurowetenschappen en het begrip van de perceptie, productie en uitvoering van muziek en hoe muziek de niet-muzikale hersen- en gedragsfunctie kan beïnvloeden en veranderen.

NMT is inmiddels een structureel onderdeel van de bacheloropleiding Muziektherapie en de master of Music Therapy van ArtEZ.

Sinds 2011 heeft ArtEZ Muziektherapie een exclusieve samenwerking met de internationale Academy of *Neurologic Music Therapy* om als enige kennisinstelling in Nederland de training NMT te mogen aanbieden, zowel binnen de bacheloropleiding als masteropleiding en als post HBO-nascholing.

Tot nu toe heeft ArtEZ bijna 300 Nederlandse muziektherapeuten via het ArtEZ NMT-onderwijsaanbod opgeleid. Daarmee sluit ArtEZ aan bij de wensen vanuit het werkveld waar een stijgende vraag naar evidence-based praktijk te zien is en een sterke toename van vacatures voor neurologische muziektherapeuten.

In 2016 is het speciale kenmerk Neurologische Muziektherapie aan de bacheloropleiding toegekend. ArtEZ wil deze toekenning graag verlengen voor de bacheloropleiding en ook aanvragen voor de masteropleiding. In een apart hoofdstuk (§5.1 - §5.4) in dit rapport zijn de bevindingen en het oordeel van het auditteam beschreven.

Ontwikkelingen sinds de vorige visitatie (2016)

In navolging van de aanbevelingen en eigen reflecties uit de vorige accreditatie, de Nationale Studenten Enquêtes (NSE) en de doorlopende kwaliteitsevaluaties heeft de opleiding o.a. de volgende acties uitgevoerd:

- naar aanleiding van de aanbeveling om het musiceren meer zichtbaar te maken in het programma – de therapeut als musicus - heeft de opleiding de leerlijn improvisatie doorontwikkeld om het musiceren een impuls te geven. Ook heeft de opleiding de muziekspeelcultuur versterkt en heeft musiceren een duidelijker plek in de opleiding gekregen. Ook is er een improvisatie performance ensemble gestart, waarin zowel docenten/musicici als studenten samenwerken en ingezet worden als uitvoerende artiesten in beroepsspecifieke contexten (beroepsrol 'therapeut performer').
In samenwerking met de overige conservatoriumopleidingen op de locatie Enschede heeft de opleiding een start gemaakt met een orkest - passend bij het locatieprofiel - dat de bestaande en gewenste speelcultuur versterkt en uitbreidt;
- de opleiding heeft in verband met het veranderende werkveld zes andere, nieuwe beroepsrollen uitgewerkt in het programma;
- de opleiding heeft het Praktijkbureau verder geïmplementeerd. Het Praktijkbureau biedt opdrachten waarvoor de studenten zich kunnen inschrijven.

In onderstaand rapport beschrijft het auditteam dat de audit in mei 2022 uitvoerde bij de verschillende standaarden zijn bevindingen met betrekking tot de hierboven beschreven acties.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld, het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving. De uitgangspunten voor de inrichting van de opleiding passen bij de onderwijsvisie en het profiel van de instelling. De beoogde leerresultaten worden periodiek geëvalueerd.

Bevindingen

Beoogde leerresultaten

Het auditteam heeft geconstateerd dat ArtEZ binnen Nederland een geheel eigen en onderscheidende invulling geeft aan de opleiding Muziektherapie. Daarin focust zij expliciet op het opleiden van musici die hun muzikale vaardigheden inzetten in een therapeutische context. Daartoe ontwikkelen ze naast een passende attitude vooral kennis en vaardigheden (competenties) op het gebied van muziek, muziektheorie en gezondheidszorg. (Zie verder hieronder bij de paragraaf 'profilering/eigen inkleuring.')

De opleiding heeft zich voor het opstellen van haar eigen opleidingsprofiel en competentieset gebaseerd op de volgende voor haar relevante documenten: het beroepscompetentieprofiel Muziektherapie van de Nederlandse Vereniging voor Muziektherapie (NVVMT), het Landelijk Domeinprofiel Vaktherapie dat de opleidingen vaktherapeutische beroepen gezamenlijke hebben opgesteld, de criteria en richtlijnen van de European Music Therapy Confederation (EMTC), the World Federation of Music Therapy (WFMT) en de American Music Therapy Association (AMTA).

Het eigen opleidingsprofiel van de opleiding is erkend door de NVVMT en de Federatie Vaktherapeutische Beroepen (FVB). Hierdoor kunnen afgestudeerden zich als muziektherapeut laten registreren in het landelijk register.

De ontwikkelingen die de afgelopen jaren plaatsvonden in het steeds in beweging zijnde werkveld hebben ook veranderingen in de werkzaamheden van de muziektherapeut met zich meegebracht. Dit heeft ertoe geleid dat de opleiding in 2021 de beroepsrollen die de muziektherapeut vervult/kan vervullen, heeft herdefinieerd. (Zie verderop.) In samenhang daarmee heeft zij ook haar eindcompetentieset aangepast en opnieuw gedefinieerd. Daarbij is zij na afstemming met het werkveld, het docententeam en de studenten met ingang van 2021-2022 van 16 eindcompetenties naar 5 basiscompetenties gegaan:

1. muzikale en artistieke vaardigheden
2. muziek therapeutisch en klinisch vermogen
3. onderzoekend vermogen
4. persoonlijke ontwikkelingsvaardigheden
5. professionele vaardigheden

Het auditteam acht deze competenties passend bij de muziektherapeut die ArtEZ ambieert op te leiden. Uit een schema waarin de opleiding de relatie tussen de competenties en de vijf Dublin Descriptoren heeft uitgewerkt, blijkt dat ze bij het opstellen van de nieuwe competenties ook het beoogde bachelorniveau voldoende heeft geborgd.

Eigen inkleuring/profilering

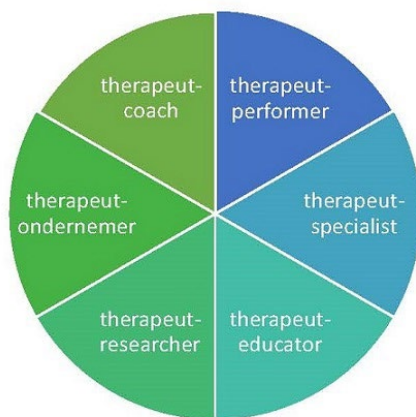
De opleiding heeft een duidelijke visie op het opleiden van muziektherapeuten. Zoals al hierboven is beschreven, onderscheidt de opleiding van ArtEZ zich van de opleidingen vaktherapie bij de andere hogescholen. Bij de opleidingen vaktherapie is muziek een van de mogelijke specialisaties, terwijl bij ArtEZ alle muziektherapie-studenten musici zijn.

Het auditteam heeft geconstateerd dat beide elementen 'muziek' en 'therapie' evenredig belangrijk zijn en aan de orde komen. De opleiding richt zich aantoonbaar zowel op de ontwikkeling van muzikaal ambachtelijke en artistieke vaardigheden en persoonlijke ontwikkeling, als op de ontwikkeling van therapeutische vaardigheden en de professionele verdieping van de student.

De opleiding verwacht van de muziektherapeut dat zij³ zich ontwikkelt tot een brede musicus, die het vermogen heeft om te spelen op diverse instrumenten, te zingen, te componeren, muziek te analyseren. Deze vaardigheden moet zij geïntegreerd toepassen in zijn brede muziektherapeutische werk. Al deze hier genoemde elementen zag het auditteam duidelijk terug in het aangeboden curriculum. (Zie verder standaard 2 t/m 5.)

Zoals al hierboven is beschreven, heeft de opleiding in verband met ontwikkelingen in het werkveld opnieuw gekeken naar de beroepsrollen van de muziektherapeut. De opleiding stelt dat naast de sterk specialistische rol als muziektherapeut met een specifieke doelgroep, ook andere beroepsrollen in toenemende mate relevant zijn. Zo ziet de opleiding dat muziektherapeuten o.a. gevraagd worden als coach bij het implementeren en monitoren van het muzikale klimaat in instellingen, als performer in welzijnsorganisaties, als organisator van muziekactiviteiten of in een meer educatieve rol als muzikaleerkracht binnen het speciaal onderwijs.

In dialoog met studenten, docenten en werkveld zijn de volgende beroepsrollen bepaald:

De opleiding heeft vervolgens deze beroepsrollen nader uitgewerkt in o.a. kenmerken, taken, benodigde competenties en specifieke kennis en vaardigheden. (Zie verder standaard 2 t/m 5) Het auditteam is van oordeel dat de opleiding met (de uitwerking van) deze beroepsrollen een duidelijke richting geeft aan de wijze waarop zij zich de komende jaren wil positioneren. Het auditteam is tevens van oordeel dat de opleiding met de uitwerking van deze rollen gehoor heeft gegeven aan de aanbeveling van het auditteam uit 2016 om de beroepsrol van de therapeut als musicus (de Therapeut-Performer) verder te expliciteren. In de (nieuwe) uitwerking staat o.a.

.. de muziektherapeut-performer is in staat om vanuit therapeutische observatie en kennis over de werking en risico's van muziek een muzikaal optreden aan te bieden, passend bij de verwerkingsmogelijkheden van de luisteraars (doelgroep) waarvoor het muzikale optreden

³ overal waar in dit rapport 'zij' of 'haar' staat kan ook 'hij', 'hem' of 'zijn' gelezen worden

bedoeld is. De therapeut-performer richt zich op het bieden van ontspanning, plezierbeleving, stimuleren van aandacht en/of bieden van afleiding.

De opleiding noemt ook een aantal duidelijke voorbeelden van het invullen van deze beroepsrol, zoals het geven van een concert in een verzorgingstehuis, asielzoekerscentrum, ziekenhuis, zorginstelling, buurtcentrum of dagopvang of het aanbieden van muziekworkshops voor specifieke doelgroepen, het organiseren en uitvoeren van community muziekprojecten of het werken met specifieke koren zoals afasiëkoren en ensembles.

Het auditteam vindt het helder wat de opleiding met de therapeut-performer beoogt.

Een andere aspect waarmee de opleiding zich van andere vaktherapie-opleidingen onderscheidt is het unieke profiel Neurologische Muziektherapie (NMT) dat ArtEZ als enige opleiding in Nederland aanbiedt in de bacheloropleiding Muziektherapie en de master of Music Therapy.

Het auditteam ziet (aspecten van) NMT terug in de uitwerking van de competenties. Een voorbeeld hiervan is het ontwikkelen van kennis en vaardigheden op het gebied van neurologische muziektherapie waarmee studenten een scala aan functionele assessments uit kunnen voeren. (Zie verder standaard 2 en het aparte hoofdstuk 5 ten behoeve van het toekennen van het bijzonder kenmerk Neurologische Muziektherapie.)

Daarnaast onderscheidt de opleiding zich nu ook op het gebied van technologische innovaties. De opleiding is voornemens om in de komende jaren nieuwe initiatieven op het gebied van technologische ontwikkelingen binnen het vakgebied verder vorm te geven. Daarvoor heeft zij o.a. een aparte docent aangesteld en een Techlab ingericht. (Zie de standaarden 2 t/m 5, 6 en 7.)

Onderzoek

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding aantoonbaar aandacht besteedt aan het ontwikkelen van onderzoekend vermogen en het doen van onderzoek. In de apart daarvoor opgestelde competentie 'Onderzoekend vermogen' staan de eisen aan de student duidelijk beschreven. Een voorbeeld hiervan is: *de beginnend muziektherapeut signaleert en onderzoekt veranderingen in de maatschappij en vertaalt de resultaten hiervan naar het eigen musiceren en beroepsperspectief.*

Ook het kritisch kunnen reflecteren – een andere wezenlijke eis aan de muziektherapeut – zag het auditteam terug. Dit heeft de opleiding nader uitgewerkt bij de competentie 'Persoonlijke ontwikkelingsvaardigheden': *de beginnend muziektherapeut reflecteert op het eigen denken, voelen en handelen voor een duurzame professionele ontwikkeling.*

Internationale en multiculturele dimensie

De opleiding is overduidelijk internationaal georiënteerd. Zoals al uit bovenstaande blijkt, heeft de opleiding bij het opstellen van het opleidingsprofiel ook naar internationale eisen aan muziektherapeuten en naar richtlijnen gekeken.

Uit de documentatie en uit de gesprekken tijdens de audit is gebleken, dat de bacheloropleiding samen met de (pré)masteropleiding en het lectoraat werkt aan de vorming van een grotere internationale community, bestaande uit (inter)nationale studenten, docenten, en institutionele partners. Binnen de opleiding wordt kennis, ervaring en bewijs voor de effectiviteit van het vakgebied voortdurend verkend en verzameld over de hele wereld. De opleiding vraagt de studenten hieraan actief bij te dragen.

De opleiding heeft aan de competentieset ook een culturele competentie toegevoegd, waardoor in het curriculum structureel aandacht moet komen voor diversiteit en het cultuurspecifiek en cultuursensitief werken. (Zie standaard 2 t/m 5.)

Afstemming met vakgenoten en het werkveld

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding op verschillende manieren contact houdt met vakgenoten en het werkveld over de eisen aan de afgestudeerden en over de opzet en inhoud van het curriculum. Dat gebeurt o.a. op de volgende manieren:

- de opleiding heeft (samen met de master of Music Therapy) al vele jaren een goed functionerende werkveldcommissie met muziektherapeuten uit diverse werkvelden en landen. Ook zijn niet-muziektherapeuten zoals musici, zorgprofessionals en onderzoekers betrokken bij deze commissie en is er regelmatig een afvaardiging van de Federatie Vaktherapeutische Beroepen (FVB) aanwezig bij de commissiebijeenkomsten. Sinds 2021 is er voor de masteropleiding een aparte werkveldcommissie samengesteld;
- de afdeling muziektherapie houdt jaarlijks een stagementoren-dag, waar expliciet uitwisseling plaats vindt over nieuwe ontwikkelingen vanuit het werkveld en over de vraag hoe de opleiding daarop in moet springen. Ook presenteert de opleiding nieuwe curriculumontwikkelingen en toetst deze aan de praktijkkennis en expertise van de stagementoren. Daarnaast wordt overlegd in hoeverre de stagiaires muziektherapie uit de diverse jaren voldoen aan de behoefte van het werkveld en adequaat worden opgeleid;
- de opleiding houdt structureel contact met alumni o.a. via nieuwsbrieven, social media, nascholingsbijeenkomsten en een jaarlijkse gezamenlijke terugkomdag voor alumni van de bachelor- en de masteropleiding. Alumni worden ook gevraagd als gastdocent in het onderwijs;
- de docenten van de opleiding werken nauw samen met internationale partners en opleiders en bezoeken regelmatig internationale congressen.

Weging en Oordeel: voldoet

De competenties van de opleiding voldoen aantoonbaar aan de eisen die het (inter)nationale werkveld aan afgestudeerden stelt. De opleiding onderhoudt daarover regelmatig contact met (internationale) vakgenoten en vertegenwoordigers vanuit het (inter)nationale werkveld.

De opleiding heeft een duidelijke visie op het opleiden van muziektherapeuten en focust daarbij op i) het opleiden van musici die hun muzikale vaardigheden inzetten in een therapeutische context, ii) NMT en iii) technologische innovaties.

Uit de competentieset blijkt dat de opleiding expliciet aandacht besteedt aan onderzoekend vermogen en kritisch kunnen reflecteren. De opleiding is overduidelijk internationaal georiënteerd en verwacht van studenten dat zij bijdragen aan kennis, ervaring en bewijs voor de effectiviteit van het vakgebied.

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding zeker 'voldoet' aan de basiskwaliteit met betrekking tot de eisen van standaard 1.

4.2. Programma

Standaard 2 (programma-oriëntatie): Het programma maakt het mogelijk om passende (professionele of academische) onderzoeks- en beroepsvaardigheden te realiseren.

Toelichting NVAO: Het programma sluit aan bij de actuele (internationale) ontwikkelingen, eisen en verwachtingen in het beroepenveld en in het vakgebied. Academische vaardigheden en/of onderzoeks- en/of beroepsgerichte competenties krijgen invulling op een wijze die past bij de oriëntatie en het niveau van de opleiding.

Standaard 3 (programma-inhoud): De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Toelichting NVAO: De leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.

Standaard 4 (programma-leeromgeving): De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Toelichting NVAO: De vormgeving van het programma draagt bij aan de realisatie van de beoogde leerresultaten. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten een actieve rol nemen in de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*). De inrichting van de leeromgeving past bij de onderwijsvisie van de instelling. Indien het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, motiveert de opleiding deze keuze. Dit geldt ook indien de opleiding een anderstalige opleidingsnaam hanteert.

Standaard 5: Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Toelichting NVAO: De gehanteerde toelatingseisen zijn realistisch met het oog op de beoogde leerresultaten.

Bevindingen

▪ **Koppeling leerresultaten – inhoud programma**

De opleiding heeft in een schema inzichtelijk gemaakt welke competenties en prestatie-indicatoren centraal staan in ieder studiejaar in de vier clusters (zie verderop) waarin de opleiding het programma heeft geordend. De opleiding heeft voorts per vak beschreven welke competenties en leerdoelen (kennis, vaardigheden en attitude) aan bod komen en hoe ze deze toetst.

Uit het schema blijkt dat alle competenties meerdere malen aan bod komen. Daarmee zorgt de opleiding ervoor dat alle studenten die het programma doorlopen de beoogde competenties kunnen ontwikkelen.

▪ **Opzet en inhoud programma's**

Het auditteam heeft kennisgenomen van de opzet en inhoud van het programma en acht dit relevant en actueel. Het programma heeft een duidelijke en gestructureerde opzet bestaande uit clusters en leerlijnen (zie hieronder) en kent een opbouw in complexiteit.

Het propedeusejaar staat in het teken van oriënteren en ontwikkelen. Hierin maakt de student kennis met het werkveld en ontwikkelt zij basiscompetenties op het gebied van muzikale vaardigheden, muziektheoretische kennis en vakspecifieke kennis en vaardigheden.

Het tweede jaar staat in het teken van verbreden van kennis en vaardigheden en verbinden met diverse beroepstaken en het werkveld.

Het derde jaar staat in het teken van toepassen van kennis en vaardigheden in studieopdrachten en stages en het verdiepen van professioneel handelen.

Het vierde jaar staat in het teken van specialiseren en integreren. Dan kiest de student een profiel voor verdere specialisatie. (Zie verderop.)

Het programma is opgebouwd uit vier met elkaar samenhangende clusters, te weten: i) Muziek, ii) Muziektherapie, iii) Muziektheorie, iv) Projecten en vrije ruimte.

Binnen de clusters heeft de opleiding een uitwerking gemaakt in doorlopende leerlijnen, waarbinnen de student zich verder kan ontwikkelen. Enkele voorbeelden hiervan zijn de leerlijn onderzoek, de leerlijn technologie, de leerlijn praktijkoriëntatie en ondernemerschap (PPO) en de leerlijn improvisatie.

Binnen het cluster Muziek benadert de opleiding de te verwerven muzikale vaardigheden vanuit verschillende beroepsrollen. De student ontwikkelt muzikale en artistieke vaardigheden op o.a. het eigen (hoofd)instrument, zang en piano. Het (kunnen) improviseren heeft een belangrijke rol.

Binnen de reguliere lessen in het cluster Muziektherapie besteedt de opleiding in elk jaar expliciet aandacht aan Neurologische Muziektherapie (NMT). De NMT-basiscompetenties worden al in het eerste jaar geïntegreerd in een verscheidenheid van modules, waaronder neuropsychologie en neurorevalidatie methodologieën, cognitieve neurowetenschappen en muziek en muziektherapie en theorie. De lessen worden gegeven door diverse erkende docenten met een expertise op dit gebied. De student kan zich verder specialiseren in NMT door het afstudeerprofiel NMT te kiezen. (Zie verderop en in het aparte hoofdstuk 5 over het bijzonder kenmerk 'Neurologische Muziektherapie'.)

Ook krijgen de studenten gedurende drie studiejaar muziektherapeutische zelfervaring van verschillende docenten/therapeuten en supervisors waarmee ze reflectievaardigheden en inzicht in het therapieproces ontwikkelen. Hierdoor kunnen ze zelf ervaren wat het 'ondergaan' van een therapieessessie betekent. Dat acht het auditteam een sterk punt.

In de leerlijn 'Muziektechnologie' leren de studenten om muziektechnologie te gebruiken, toe te passen en af te stemmen op het doel waarvoor het ingezet moet worden. Daarnaast leren ze er als musicus mee te werken, zodat zij uiteindelijk in staat zijn om de cliënt te coachen in de praktijk en effectief muziektechnologie in kunnen zetten in de klinische praktijk.

Er is gestart met de inrichting van een TechLab waar studenten en docenten van de vier opleidingen van ArtEZ Conservatorium op de locatie Enschede samen met het werkveld kunnen experimenteren met de ontwikkeling van creatieve producten op het grensvlak van muziek, zorg, onderwijs en technologie.

In de komende jaren wil de opleiding het technologisch aspect nog verder ontwikkelen en meer ruimte in het curriculum realiseren voor co-creatie.

Het auditteam acht de inzet van technologie binnen muziektherapie zeer interessant en relevant.

In het vierde jaar kiest de student een profiel voor verdere specialisatie. Binnen alle profielen worden onderzoekende vaardigheden en praktijktoepassingen gecombineerd. Studenten kunnen kiezen uit werkveldspecifieke afstudeerprofielen of een vrij afstudeerprofiel:

- Orthopedagogisch Muziektherapeut (OPMT)
- Muziektherapeut binnen de Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ)
- Neurologische Muziek Therapie (NMT)
- Vrij afstudeerprofiel (op maat programma, veelal met exchange of buitenland stage)
- Mind your own business (MyOB). Ondernemerschap in muziektherapie (in 2021 gestart als pilot).

De opleiding is ook een actieve initiator en inspirator van nieuwe ontwikkelingen. Docenten van de bachelor- en masteropleiding ontwikkelen samen met het lectoraat en het werkveld jaarlijks verschillende producten en nascholingen. Deze nascholingen en samenwerkingen staan ook open voor de studenten van de bacheloropleiding en de daarin ontwikkelde kennis komt terug in het onderwijs. Voorbeelden van trainingen zijn de jaarlijkse professionele training NMT en de training gericht op het toepassen van muziektherapie op de Neonatologie Intensive Care Units

(NICU) die het lectoraat in samenwerking met het Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG) heeft ontwikkeld.

- **Praktijkgerichtheid/stage**

Zoals al uit bovenstaande blijkt zorgt de opleiding voor een koppeling van de theorie met de praktijk. Het leren in een authentieke context, betekenisvol leren in de praktijk en leren in een community - uitgangspunten van de opleiding – zag het auditteam hierbij duidelijk terug. Vanaf het eerste studiejaar leren studenten theorie en literatuur te relateren aan de (klinische) praktijk, bijvoorbeeld binnen studiegroep-opdrachten. De opleiding werkt zoveel mogelijk vanuit realistische cases en een deel van de opleiding vindt plaats in het werkveld. Door de combinatie van (video)casussen op school en stages en projecten in de echte beroepspraktijk krijgen studenten al vroeg in de opleiding een realistisch beeld van de beroepspraktijk en leren ze conceptuele kennis ontwikkelen die niet bestaat uit losstaande eenheden maar uit geïntegreerde beroepstaken.

Het Praktijkbureau van de opleiding biedt al vanaf het eerste studiejaar opdrachten aan waaruit de student zelf kan kiezen. In het Praktijkbureau geeft de opleiding ook een impuls aan de ondernemende competenties van de student.

ArtEZ biedt vierdejaars studenten die kiezen voor de specialisatie NMT ook een unieke kans om deel te nemen aan een NMT-Parkinson groep waar ze NMT technieken beoefenen onder het mentorship van NMT opgeleide therapeuten.

In een aantal projecten en opdrachten werken de studenten samen met studenten van de andere bacheloropleidingen van het ArtEZ Conservatorium, zoals tijdens de projectweek 'Improvisatie' met de studenten Docent Muziek, in praktijkopdrachten in het Techlab met studenten van de Popacademie en MediaMusic of bij het spelen in een orkest met andere studenten op de locatie Enschede.

Naast de praktijkopdrachten en projecten zijn er verplichte stages:

- Jaar 1: oriëntatie-stage (8 weken)
- Jaar 2: ortho(ped)agogische stage (10 weken)
- Jaar 3: verdiepingsstage, eigen keuze (9 maanden)
- Jaar 4: specialisatie-stage, eigen keuze (16 weken)

De studenten zien de samenhang duidelijk terug en melden dat zij het geleerde bij de theorielessen direct de volgende week kunnen toepassen in een oefen-/praktijksituatie of in een opdracht. Het loopt mooi in elkaar over, aldus de studenten.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding goed aansluit op actuele veranderingen in de muziektherapie-praktijk. Het afgelopen decennium was deze praktijk vooral klinisch georiënteerd en met een grote inbreng van het GGZ-domein, maar de laatste jaren is er een verschuiving te zien naar meer zelfstandige opererende muziektherapeuten in een gedifferentieerd werkveld. Met name in de ouderenzorg en in het medisch domein gaan steeds meer muziektherapeuten aan de slag; ook als ZZP'er. De opleiding heeft op deze verschuiving ingespeeld door een heroriëntatie op het curriculum en het bieden van mogelijkheden voor een eigen invulling van de student o.a. in de keuzeruimte.

- **Onderzoek**

Zoals al bij standaard 1 is beschreven, besteedt de opleiding expliciet aandacht aan het ontwikkelen van onderzoekend vermogen en het doen van onderzoek.

In het programma is een leerlijn 'Onderzoek' opgenomen, waarin de studenten stapsgewijs en doelgericht evidence-based leren denken en werken. Studenten leren onderzoeksliteratuur te vinden en te beoordelen, evidence-based practice te integreren binnen de muziektherapeutische behandeling en praktijkgericht onderzoek te verkennen om de effecten van de behandeling te kunnen monitoren.

De studenten zijn tevreden over de aandacht die er is voor onderzoek en noemen het vereiste niveau van onderzoek en reflectie hoog. Dat maakt het pittig, aldus een van de studenten.

De opleiding heeft veel contact met het lectoraat 'Music-based therapies and interventions'. Het lectoraat creëert onderzoeksmogelijkheden voor muziektherapie en brengt deze kennis terug naar het onderwijs. Het lectoraat zorgt o.a. voor het verdiepen van de kennis en het inzicht in de effectiviteit van muziektherapeutische methoden en op muziek gebaseerde interventies en vernieuwing van de discipline muziektherapie door het uitbreiden van het vakgebied naar nieuwe domeinen. Docenten, alumni en studenten participeren in (inter)nationale onderzoeksprojecten. Een voorbeeld hiervan is het MIDDEL project (Music Interventions for Dementia and Depression in Elderly care) in de ouderenzorg.

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding Muziektherapie (en ook de master of Music Therapy) op het gebied van onderzoek voorbeeldig is voor de andere opleidingen binnen het ArtEZ Conservatorium. Het auditteam dat ook de audit bij de andere bacheloropleidingen van het Conservatorium uitvoerde, adviseert de opleiding Muziektherapie haar kennis en ervaring op het gebied van het doen van onderzoek en voorbeelden van best practices te delen met de andere opleidingen van het Conservatorium.

- **internationale en multiculturele dimensie**

De internationale oriëntatie van de opleiding is duidelijk terug te zien in het programma. Zo brengen internationale gastdocenten regelmatig hun specifieke expertise in de opleiding in, bijvoorbeeld in de maandelijkse masterclasses en de jaarlijkse muziektherapieprojectweek die wordt georganiseerd voor de gehele opleidingskolom (bachelor, premaster, master). Ook in de literatuur en onderwijsmaterialen die de opleiding gebruikt is een internationale georiënteerdheid terug te vinden.

De opleiding maakt op instituutsniveau gebruik van Erasmus-uitwisselingen en samenwerkingen binnen en buiten Europa. Voorbeelden hiervan zijn de samenwerking met The Louis Armstrong Centre for Music & Medicine in New York, het Beatrix Kinderziekenhuis van het Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG) en the Academy of *Neurologic Music Therapy* in Toronto.

Door de internationaal georiënteerde premaster en master en de activiteiten van het lectoraat is ook de instroom van internationale studenten in de gehele ArtEZ muziektherapiecommunity - waar de studenten van de bacheloropleiding ook deel van uitmaken - toegenomen.

De docenten bezoeken regelmatig nationale en internationale conferenties en geven wereldwijd workshops, lezingen en gastcolleges. Zij brengen relevante ontwikkelingen terug naar het onderwijs en zorgen daarmee continue voor een actueel programma. Leden van de werkveldcommissie zorgen eveneens voor het aandragen van internationale ontwikkelingen.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding sterk is gericht op de VS; met name vanwege de ontwikkelingen rondom de NMT. Het auditteam adviseert de opleiding om haar ogen en oren (ook) open te houden voor (andere) muziektherapeutische ontwikkelingen, toepassingen en onderzoek binnen NMT in Europa.

De opleiding heeft aan de competentieset ook een culturele competentie toegevoegd, waardoor er structureel aandacht is voor diversiteit en het cultuurspecifiek en cultuursensitief werken. De opleiding is gestart met de implementatie hiervan in het curriculum in het eerste studiejaar.

- **Studentgerichtheid/ persoonlijke profilering**

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding de studenten voldoende ruimte geeft voor een eigen profilering en inkleuring van het programma. Zo kunnen de studenten zelf een keuze maken voor stageplekken en projecten van het Praktijkbureau en voor een eigen invulling van de vrije studieruimte.

De studenten kunnen op basis van hun eigen voorkeuren en interesses in de hogere studie jaren aangeven aan welke beroepsrol(len) zij meer aandacht willen besteden. Ze kunnen er bijvoorbeeld voor kiezen om te participeren in een specifiek muziektherapiepraktijkproject of

juist een verdiepend of verbreedend keuzevak muziek te volgen. In het laatstgenoemde geval kunnen studenten ook instrumentale lessen volgen bij een andere muziekopleiding binnen ArtEZ, participeren in een muziekproductie, lessen koordirectie volgen, meedoen met ensemblelessen en dergelijke; ook op de andere locaties van het ArtEZ Conservatorium. Het auditteam hoorde daarvan een aantal voorbeelden.

In hun Digitaal Student Portfolio (DSP) verantwoorden de studenten hun eigen leerproces. Daarop krijgen zij feedback van docenten en medestudenten.

Zoals al hierboven is beschreven, kiezen alle studenten in het vierde studiejaar een profiel voor verdere specialisatie.

Uit de documentatie is gebleken, dat ArtEZ/de opleiding in het voorjaar van 2022 een flexscan zal afnemen onder studenten om te onderzoeken of verdere flexibilisering gewenst is.

▪ **Studeerbaarheid en studielast**

Tijdens de audit is ook aandacht besteed aan studeerbaarheid en studielast. Uit het studenthoofdstuk, de studentevaluaties en de gesprekken tijdens de audit is gebleken dat de studenten het een pittige opleiding vinden. Ze moeten flink werken om het te halen, aldus de studenten. Het onderwijsprogramma van de opleiding kent veel contacturen, stages en zelfstudieopdrachten. Met name in het eerste studiejaar moeten ze veel doen voor de drie grote vakken Muziek, Muziektheorie en Therapie. Later in de studie is er meer ruimte om eigen keuzes te maken. (Zie hierboven.) De opleiding – de SLB'er en de decaan - ondersteunt hen daarin waar dat nodig is, goed. De lijnen zijn kort. Als studenten toch uitvallen komt dat veelal omdat blijkt dat de studie toch niets voor hen is.

Studenten scoren de studeerbaarheid in de Nationale Studenten Enquête (NSE) 2021 met een 4.02 op een vijf puntsschaal.

▪ **Tevredenheid studenten**

Uit de evaluaties en de gesprekken met de studenten tijdens de audit blijkt dat zij heel tevreden zijn over de studie. Zij waarderen de opleiding met een gemiddelde score 4.02 (NSE 2021). Alle studenten ervaren dat 'muziek' het belangrijkste instrument is binnen de muziektherapie. De opleiding besteedt veel aandacht aan de manier waarop de studenten hun eigen instrument kunnen inzetten.

De studenten die het auditteam sprak, roemden o.a. de praktijkgerichtheid, de stages waarin alles op zijn plek valt wat ze hebben geleerd en de projectweken. Ook over de methodieklessen in jaar 1 waarin ze leren wat er gebeurt in je brein, over de lessen over GGZ en de cases die ze bespreken in jaar 2 met praktische handvatten voor werkvormen en interventies, waren de studenten heel positief. De improvisatielessen noemden ze heel inspirerend.

Over (de waarde van) de lessen muziektheorie waren de meningen verdeeld. Een aantal noemde het een wat saai en ook moeilijk vak. Een van de studenten bracht daar tegenin dat ze het wel goed kan gebruiken. Ze gaf als voorbeeld het zelf muziek (liederen) schrijven en het vertalen van niet-westerse muziek voor de saz⁴ naar haar eigen instrument omdat ze niet zelf op een saz kon spelen en die muziek wel wilde gebruiken in haar therapie bij Turkse migranten met dementie.

Uit het studenthoofdstuk blijkt dat de studenten nog een aantal wensen hebben. Zo zouden ze nog meer projecten met gastdocenten willen en nog meer inzicht in muziektechnologie. Ook een excursie/reis naar een land met een andere cultuur lijkt hen leerzaam, waarbij ze kunnen onderzoeken wat je in dat land kunt leren op het gebied van muziektherapie.

Het auditteam geeft de opleiding mee te onderzoeken in hoeverre deze wensen zijn in te passen in het reguliere dan wel in het keuzeprogramma.

▪ **Instroom en aansluiting**

De opleiding stelt conform de wet en conform een bacheloropleiding Muziektherapie duidelijk eisen aan potentiële studenten.

De opleiding hanteert een heldere toelatingsprocedure, waarin ze onderzoekt of de student op artistiek en muzikaal niveau kan voldoen aan de eisen van een conservatoriumopleiding.

---

⁴ saz: Turks snaarinstrument

Het toelatingsexamen heeft ook een preventieve functie door expliciet in te zoomen op het muziektherapeutisch werk dat veel van een (beginnende) beroepsbeoefenaar vraagt wat betreft draagkracht, attitude en persoonlijke ontwikkeling. Het auditteam acht het een sterk punt dat de opleiding aan deze aspecten aandacht besteedt bij de intake.

De opleiding informeert toekomstige studenten via de ArtEZ website, social media, open dagen, online informatieavonden en meeloopdagen. Daarnaast zijn studenten uit verschillende studiejaar als buddy's beschikbaar voor vragen over de opleiding en de toelatingseisen.

Ook verzorgt het ArtEZ Conservatorium op de locaties Arnhem en Zwolle vooropleidingen voor alle opleidingen en studierichtingen van het Conservatorium.

▪ **Onderwijs in coronatijd**

Het auditteam heeft vernomen dat er in maart 2020 direct een ArtEZ breed CMT (corona managementteam) is gestart dat de gevolgen zo goed mogelijk in kaart bracht, bijstuurde en advies gaf over de steeds veranderende maatregelen en de gevolgen voor het onderwijs, de studenten, docenten en medewerkers.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding ervoor heeft gezorgd dat de studenten zo min mogelijk studievertraging hebben opgelopen. De opleiding heeft in deze periode veelal online of blended lesgegeven, waardoor het gangbare rooster bijna geheel kon worden voortgezet. Praktijklessen Muziek zijn al vrij snel weer fysiek aangeboden in kleinere groepen.

Weging en Oordeel: voldoet

De opleiding biedt een stevig, relevant en actueel programma, dat de studenten de gelegenheid biedt alle beoogde competenties op het gewenste niveau te ontwikkelen. De studenten krijgen voldoende ruimte voor een eigen profilering en inkleuring van het programma.

Het programma heeft een duidelijke en gestructureerde opzet met clusters en doorgaande leerlijnen die zorgen voor samenhang.

De sterke praktijkgerichtheid is terug te zien in de cases, opdrachten, projecten en stages in ieder studiejaar. Binnen de lessen Muziektherapie is er in ieder studiejaar aandacht voor NMT. Via de leerlijn 'Onderzoek' leren de studenten stapsgewijs en doelgericht evidence based denken en werken. Het lectoraat speelt een belangrijke rol binnen het onderzoek in en voor de opleiding. Het auditteam acht de aandacht voor onderzoek voorbeeldig.

De internationale oriëntatie van de opleiding is duidelijk terug te zien in het programma.

De studenten zijn heel tevreden over het programma en vinden de opleiding pittig, maar wel studeerbaar.

De opleiding hanteert een duidelijke toelatingsprocedure en zorgt voor een goede aansluiting. De aandacht voor preventie met het oog op de toekomstige beroepspraktijk van de muziektherapeut is een sterk punt.

Het auditteam is alles overwegende van oordeel dat de opleiding zeker 'voldoet' aan de vereisten van standaard 2, 3, 4 en 5.

4.3. Personeel

Standaard 6: Het docententeam is gekwalificeerd voor de inhoudelijke en onderwijskundige realisatie van het programma en de omvang ervan is toereikend.

Toelichting NVAO: De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen. Docenten beschikken over voldoende beheersing van de taal waarin zij doceren. Het personeelsbeleid draagt daar aan bij. Er is voldoende personeel beschikbaar om de opleiding te verzorgen en de studenten te begeleiden.

Bevindingen

Het auditteam heeft kennisgenomen van de uitgangspunten van het personeelsbeleid dat ArtEZ Conservatorium/de opleiding voert. Daaruit blijkt dat de opleiding streeft naar een evenwichtige en flexibele samenstelling, naar een groep vaste kerndocenten met een grotere aanstelling en daar omheen een beperkte flexibele schil van docenten met een kleine aanstelling of tijdelijk contract en gastdocenten.

Uit de documentatie en uit de gesprekken tijdens de audit blijkt dat de opleiding wordt verzorgd door gekwalificeerde docenten. Een groot deel heeft minimaal een master en vier docenten zijn gepromoveerd.

Veel docenten hebben een dubbele lestaak en geven zowel binnen de bacheloropleiding Muziektherapie als de (pre)master of Music Therapy les.

Een groot aantal docenten is als professional tevens nog werkzaam in de brede beroepspraktijk en de werkvelden van muziektherapie. Zij zorgen voor de inbreng van actuele praktijk- en onderzoeksvoorbeelden in het onderwijs.

De meeste docenten zijn actief in beroepsverenigingen en bezoeken (inter)nationale congressen, zoals congressen georganiseerd door de World Federation of Music Therapy en the European Music Therapy Confederation. De docenten geven wereldwijd workshops, lezingen en gastcolleges en werken samen met instituten en programma's binnen en buiten Nederland. Daardoor hebben zij een groot internationaal netwerk kunnen uitbouwen.

Ook publiceren de docenten regelmatig in nationale- en internationaal gerenommeerde peerreview vaktijdschriften.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de docenten (mede) op basis van bovengenoemde activiteiten internationaal gekend zijn.

Het merendeel van de docenten is getraind in de NMT; mede door 'faculty trainingen'. Meerdere docenten zijn zelfs Neurologische Muziektherapie Fellows. Zij hebben meerdere jaren actief in de praktijk met deze technieken gewerkt en via gerichte Fellowship-trainingen hun NMT-kwaliteiten bewezen. Zij verzorgen het NMT onderwijs en begeleiden studenten bij de praktijkopdrachten. (Zie verder het aparte hoofdstuk 5 over het bijzonder kenmerk NMT.)

De docenten uit het kernteam zijn breed inzetbaar en borgen de continuïteit en kwaliteit van de opleiding. Naast lestaken in de eigen expertisegebieden zijn ze ook actief in taken zoals stage, studie- en afstudeerbegeleiding.

De flexibele schil van (gast)docenten brengt actualiteiten in de opleiding, begeleidt projecten, producties of wordt ingezet voor specialistische deeltaken.

In de komende jaren wil de opleiding meer aandacht besteden aan het uitbreiden van het team waarbij ze streeft naar diversiteit in leeftijd, gender en culturele achtergrond. Dat acht het auditteam belangrijk.

De hoofden van de opleidingen van het ArtEZ Conservatorium op de locatie Enschede hebben een tweewekelijks locatieoverleg met elkaar. Het hoofd van de opleiding en het kernteam overleggen eveneens tweewekelijks met elkaar. Daarnaast vinden er drie à viermaal per jaar intensieve docentenvergaderingen plaats waarin de ontwikkeling van studenten worden

besproken en ontwikkelingen in het werkveld en ook algemeen beleid aan de orde komen en worden uitgewerkt

- Professionalisering

Het auditteam heeft geconstateerd dat er binnen ArtEZ breed en zeker binnen de opleiding Muziektherapie doorlopend aandacht is voor professionalisering van de docenten. De term 'lifelong learning' is zeker van toepassing op de docenten Muziektherapie. Dat acht het auditteam een sterk punt.

Een aantal trainingen en workshops vindt op gezamenlijk niveau bij ArtEZ plaats, bijvoorbeeld rondom didactiek (BDB⁵) en toetsing (BKE⁶) en rondom intervisie- en scholing voor studieloopbaanbegeleiders.

Inmiddels zijn alle kerndocenten en is een groot deel van de overige docenten (de flexibele schil) gecertificeerd voor BKE. In de komende periode gaan twee kernteamdocenten aan de slag met Senior Kwalificatie Examinering (SKE).

Ook is er de afgelopen jaren geïnvesteerd in reflectie en feedback als middel voor ontwikkeling (zowel op docent- als studentniveau) en is binnen de Professionele Leergemeenschap (PLG) geïnvesteerd in het samen ontwikkelen van lesstof en van toetsen.

Verder is er getraind in NMT (basis en fellow trainingen en in 2022 teamtraining online NMT) en in NICU (Neonatologie Intensive Care Unit) trainingen (Tier 1 en Tier 2) in 2019/2020/2021.

Op individuele basis is het team gecoacht en geschoold in het gebruik van digitale middelen en digitale didactiek, o.a. als reactie op de online onderwijsorganisatie in verband met de coronapandemie.

Verschillende (nationale en internationale) gastdocenten hebben lessen en masterclasses voor zowel studenten als docenten aangeboden.

Zoals al bij standaard 2 t/m 5 is beschreven is de opleiding in de praktijk verbonden met het lectoraat 'Music-based therapies and interventions'. Het lectoraat is onderdeel van de vakgroep. De communicatie tussen lector en hoofden van de bachelor- en masteropleiding zorgt voor betekenisvolle ontwikkelingen naar alle niveaus van onderwijs en naar het werkveld.

Het lectoraat creëert o.a. onderzoeksmogelijkheden voor muziektherapie, zorgt voor het verdiepen van de kennis en het inzicht in de effectiviteit van muziektherapeutische methoden en op muziek gebaseerde interventies (ook voor docenten) en het toegankelijk maken van de ontwikkelingen en innovaties van het vakgebied voor studenten en docenten van de afdeling Muziektherapie.

- Tevredenheid studenten

Uit het studenthoofdstuk, de evaluaties en uit de gesprekken tijdens de audit, blijkt dat de studenten zeer tevreden zijn over de docenten, over hun inhoudelijke kennis en klinische ervaring en hun kennis van de beroepspraktijk. Ze vinden het een meerwaarde dat de docenten zelf nog actief zijn als muziektherapeut. De docenten zijn daarmee inspirerende voorbeelden en stimulerende rolmodellen voor hen. De studenten waardeerden de docenten met een score 4,28 (NSE 2021).

Weging en Oordeel: voldoet

De vaste, flexibele en gastdocenten beschikken over alle benodigde specifieke expertise om de lessen te kunnen verzorgen en zijn goed op de hoogte van actuele ontwikkelingen. Ze zijn lid van beroepsverenigingen, bezoeken (internationale) congressen, verzorgen lezingen en workshops en publiceren in gerenommeerde peerreview vaktijdschriften. Ze zijn internationaal gekend.

De term 'lifelong learning' is zeker van toepassing op de docenten Muziektherapie. Het merendeel van de docenten is getraind in de NMT en kan het NMT-onderwijs verzorgen. De lector speelt een belangrijke rol.

---

⁵ BDB: Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid

⁶ BKE: Basiskwalificatie Examinering

De studenten zijn zeer tevreden over hun docenten.

Het auditteam is grond van bovenstaande van oordeel dat de opleiding zeker voldoet aan de basiskwaliteit. Het oordeel luidt daarom 'voldoet' voor standaard 6.

4.4. Voorzieningen

Standaard 7: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Toelichting NVAO: De huisvesting van de opleiding en de voorzieningen passen bij de beoogde leerresultaten en de onderwijsleeromgeving.

Standaard 8: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Toelichting NVAO: Studenten ontvangen een passende begeleiding (ook in het geval van een functiebeperking). De informatievoorziening van de opleiding is adequaat.

Bevindingen

Huisvesting en materiële voorzieningen

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding kan beschikken over een zeer goed geoutilleerd gebouw met up-to-date voorzieningen. Uit de documentatie, de gesprekken tijdens de audit en de rondleidingen door het gebouw, blijkt dat ArtEZ Conservatorium de afgelopen jaren investeringen heeft gedaan op de diverse locaties, waardoor de faciliteiten sterk verbeterd zijn. Zo beschikt de locatie Enschede o.a. over een hi-tech studiocomplex. Wanneer ze dat willen, kunnen de studenten Muziektherapie deze studio's ook gebruiken; al dan niet in samenwerking met studenten van Popacademie en MediaMusic. Zoals al bij standaard 2 t/m 5 is beschreven is er een Techlab ingericht waar studenten Muziektherapie samen met studenten van de andere opleidingen in Enschede, de docenten en het werkveld kunnen werken aan technologische innovaties. Het auditteam zag daarvan een aantal aansprekende voorbeelden, zoals een spel met Cosmo⁷ en een computerprogramma dat door een zwaar lichamelijk gehandicapte cliënt met de ogen aangestuurd kon worden om zo muziek te maken en te kunnen 'communiceren' met anderen.

De zalen op de locatie Enschede hebben een capaciteit van 1200 personen en worden gebruikt voor presentatiemomenten zoals voorspeelavonden, maar ook voor locatie-brede evenementen zoals de gezamenlijke projectweken en de gezamenlijke introductieweek.

Uit evaluaties blijkt dat de studenten de studiefaciliteiten met gemiddeld een 4.12 op een vijfpuntsschaal waarderen.

Het Conservatorium/de opleiding noemt zelf als aandachtspunt het slechts ten dele toegankelijk zijn van de gebouwen voor studenten met een fysieke beperking, waardoor niet alle faciliteiten voor deze studenten beschikbaar zijn. Dit vraagt nog forse huisvestinginvesteringen.

Studentbegeleiding

ArtEZ Conservatorium begeleidt studenten met en zonder beperking zo goed mogelijk, helpt hen om een studie succesvol af te ronden en streeft naar een optimale ontwikkeling van hun talenten.

Binnen de opleiding Muziektherapie heeft elke jaargroep een eigen studieloopbaanbegeleider die minimaal tweemaal per jaar een studievoortgangsgesprek met elke student heeft en daarnaast beschikbaar is voor coaching wanneer nodig. In het geval van persoonlijke problematiek verwijst de begeleider de student door naar de studentendecaan.

Zoals al onder standaard 6 is beschreven, biedt ArtEZ scholing aan voor studieloopbaanbegeleiders en houden studieloopbaanbegeleiders binnen het Conservatorium intervisiebijeenkomsten met elkaar.

---

⁷ Cosmoids zijn gekleurde bollen, die bij aanraking (in combinatie met een iPad) klanken laten horen en waarmee diverse spellen gespeeld kunnen worden. Cosmo kan bijvoorbeeld gebruikt worden in ergotherapeutische en muziektherapeutische settings

Uit de studentevaluaties blijkt dat de studenten heel tevreden zijn over de studiebegeleiding (gemiddelde score 4,09 op een vijfpuntsschaal).

Uit de documentatie is gebleken, dat er de afgelopen jaren vaker studenten met een zogenoemd rugzakje in de opleiding instromen. ArtEZ/de opleiding zoekt voor alle studenten met een studiebeperking naar adequate oplossingen en legt de nadruk op de mogelijkheden van de student en niet op haar beperkingen. Het beleid van ArtEZ biedt ruimte voor extra ondersteuning of aanpassingen waar dit nodig is, mits het niveau van de opleiding gelijk blijft. De studentendecaan of studieloopbaanbegeleider informeert studenten met een studiebeperking over hun rechten en mogelijkheden. Ook op intranet staat informatie over studeren met een studiebeperking.

Tijdens de audit is ook aandacht besteed aan het onderwerp sociale veiligheid. Naar aanleiding van de recente gebeurtenissen in het land en de aandacht hiervoor in de media, is er binnen alle opleidingen van ArtEZ aandacht besteed aan ongewenst gedrag. Studenten en docenten van de opleiding Muziektherapie hebben met elkaar o.a. het gesprek gevoerd over het altijd aan iemand vragen of je haar mag aanraken - iets wat in (muziek)therapeutische sessies kan voorkomen – en wat te doen als tijdens de sessies een cliënt te veel in jouw persoonlijke ‘ruimte’ komt. In intervisie- en supervisiebijeenkomsten is gelegenheid om hierover open met elkaar ervaringen over uit te wisselen. De studenten die het auditteam sprak, waarden dit zeer.

Informatievoorziening

De informatievoorziening is adequaat. De opleiding heeft een eigen elektronische leeromgeving (ELO) waarop onderwijsprogramma's, de toetsvormen en beoordelingsformulieren, reglementen, het OER en de jaarroosters te vinden zijn. Docenten hebben de mogelijkheid om eigen opdrachten en onderwijsleermateriaal ter beschikking te stellen. Studenten en docenten werken in verschillende Teams voor de online en hybride lessen.

Daarnaast beschikken de studenten over een roosterapp en een ArtEZ- emailadres. Tevens maken ze gebruik van Whatsappgroepen, Facebook, Instagram en Youtube kanalen.

Via de ELO is er ook toegang tot het digitaal studentportfolio (DSP) van de student. Hierop kunnen studenten alle uitgewerkte opdrachten inleveren en bewijslast van eigen ontwikkeld leermateriaal plaatsen, evenals persoonlijke reflecties op het onderwijs, persoonlijke groei en competentieontwikkeling.

De gebruiksvriendelijkheid van de ELO vraagt nog aandacht. De komende jaren wil ArtEZ inzetten op een verdergaande digitalisering van haar systemen, waaronder het inrichten een Learning Management Systeem (LMS) waarin alle informatie op één centrale plek bij elkaar staat.

Het auditteam heeft vernomen dat de coronapandemie heeft gezorgd voor een grote sprong voorwaarts op het gebied van digitaal onderwijs. De opleiding onderzoekt nu wat zij digitaal wil behouden, wat fysiek moet en wat hybride kan.

Weging en Oordeel: voldoet

De opleiding beschikt over een zeer goed geoutilleerd gebouw met up-to-date voorzieningen. Studenten zijn hierover zeer tevreden.

De opleiding zorgt ervoor dat alle studenten met en zonder beperking voldoende en passende begeleiding krijgen bij hun studie. De studenten zijn heel tevreden over de studiebegeleiding. De informatievoorziening is adequaat.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande tot het oordeel 'voldoet' voor de standaarden 7 en 8. De gedeeltelijke toegankelijkheid tot de faciliteiten voor studenten met een fysieke beperking die ArtEZ zelf als aandachtspunt noemt, staan dit positieve oordeel niet in de weg.

4.5. Kwaliteitszorg

Standaard 9: De opleiding kent een expliciete en breed gedragen kwaliteitszorg, bevordert de kwaliteitscultuur en is gericht op ontwikkeling.

Toelichting NVAO: De opleiding organiseert effectieve periodieke feedback die de realisatie van de beoogde leerresultaten ondersteunt. Bij bestaande opleidingen vinden geëigende verbeteringen plaats naar aanleiding van de uitkomsten van de vorige beoordeling. Hierbij worden passende evaluatie- en meetactiviteiten ingezet. De uitkomsten van deze evaluatie vormen aantoonbaar de basis voor ontwikkeling en verbetering. De opleiding legt intern verantwoording af over de bijdrage van de opleiding aan het realiseren van de strategische doelen van de instelling. Kwaliteitszorg verzekert realisatie van de beoogde leerresultaten. Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissies, medewerkers, studenten, alumni en het afnemende beroepenveld van de opleiding actief betrokken. De ontwerpprocessen en de erkenning en borging van de kwaliteit van de opleiding zijn in overeenstemming met de ESG. De opleiding publiceert accurate, betrouwbare en voor de doelgroepen goed toegankelijke informatie over de kwaliteit van de opleiding.

Bevindingen

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding expliciet en doorlopend aandacht besteedt aan de kwaliteit van het onderwijs, zodat de studenten de beoogde leerresultaten kunnen ontwikkelen en het curriculum aansluit op actuele ontwikkelingen in de beroepspraktijk. Daar betrekken de twee directeuren en het hoofd van de opleiding de studenten, de docenten, het werkveld en de alumni op verschillende manieren bij.

Ook de examencommissie en de afdeling Onderwijs & Kwaliteit van ArtEZ vervullen een belangrijke rol binnen de kwaliteitszorg. De examencommissie borgt en stuurt. De afdeling Onderwijs & Kwaliteit signaleert en geeft gevraagd en ongevraagd advies.

Studenten zijn o.a. betrokken bij de kwaliteit via evaluaties, zoals de jaarlijkse NSE die veel studenten invullen. De opleidingscommissie (OC) is nauw betrokken bij de kwaliteit van de opleiding. De OC heeft een adviescommissie bestaande uit studenten vanuit alle leerjaren die meedenken en adviseren in de vragen die de OC zou kunnen stellen, zodat er daadwerkelijk vanuit alle leerjaren een vertegenwoordiging is. De OC-leden zorgen voor de terugkoppeling naar de jaargroepen.

De jaargroep-gesprekken en overleggen met klassevertegenwoordigers zorgen daarnaast voor korte, laagdrempelige lijnen in de directe kwaliteitszorg. Tevens geven studenten via module-evaluaties feedback op het curriculum. Bij grote wijzigingen neemt de opleiding een curriculum-enquête af.

Zoals al onder standaard 6 is beschreven, zijn de docenten via verschillende soorten overleggen betrokken bij de kwaliteit en de opzet van het curriculum, waaronder het kerndocentenoverleg en de beleidsdagen met alle docenten waarop gesproken wordt over onderwijsontwikkeling en de evaluatie van de studievoortgang.

Zoals al onder standaard 1 is beschreven kent de opleiding al vele jaren een goed functionerende werkveldcommissie. De commissie komt twee keer per jaar bij elkaar op initiatief en onder voorzitterschap van de hoofden van de bachelor- en masteropleiding. Daarnaast is er contact met het werkveld via de stagementoren, die de opleiding raadpleegt over ontwikkelingen in het veld en de opzet en inhoud van het curriculum, o.a. op de jaarlijkse stagementorendag.

De opleiding onderhoudt intensief contact met haar alumni. Ze spreekt hen o.a. op nascholingsdagen, de jaarlijkse alumnidag van de bachelor- en de masteropleiding en evalueert haar onderwijs via een zesjaarlijkse alumni-enquête. Ook heeft de opleiding contact met alumni wanneer zij hen inzet als (gast)docent.

De opleiding zorgt voor terugkoppeling van de evaluatieresultaten en analyses via informatie binnen de ELO. Daarnaast agendeert ze het onderwerp structureel tijdens besprekingen met de

docenten, in werkoverleggen, stafvergaderingen, werkveldcommissie, jaargroepgesprekken en gesprekken met de OC.

Naar aanleiding van eerdere accreditaties, evaluaties en overleggen, neemt de opleiding waar nodig/gewenst verbetermaatregelen. Daarvan trof het auditteam een aantal mooie voorbeelden aan, zoals het herformuleren van de beroepsrollen en competenties, aanscherpen van een deel van de toetsvormen en beoordelingscriteria naar aanleiding van de herijkte competenties, scholing en intervisie voor studieloopbaanbegeleiders, toevoeging van een culturele competentie aan de competentieset en aandacht voor diversiteit en cultuurspecifiek en cultuursensitief werken in het curriculum.

Weging en Oordeel: voldoet

De opleiding besteedt expliciet en doorlopend aandacht aan de kwaliteit van het onderwijs zodat de studenten de beoogde leerresultaten kunnen ontwikkelen en het curriculum aansluit op actuele ontwikkelingen. Daar betrekken de twee directeuren en het hoofd van de opleiding de studenten, de docenten, het werkveld en de alumni op verschillende manieren actief bij. Ook de examencommissie en de afdeling Onderwijs & Kwaliteit van ArtEZ vervullen hierin een belangrijke rol.

Naar aanleiding van eerdere accreditaties, evaluaties en overleggen, neemt de opleiding waar nodig/gewenst verbetermaatregelen. Daarvan trof het auditteam een aantal mooie voorbeelden aan.

Het auditteam is positief over de borging van de kwaliteit, het betrekken van alle gremia daarbij en het op grond van evaluaties aantoonbaar nemen van verbetermaatregelen. Het auditteam komt daarom tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 9.

4.6. Toetsing

Standaard 10: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De examencommissie oefent haar wettelijke bevoegdheid uit. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

Systeem van toetsen en beoordelen

Het auditteam heeft kennisgenomen van het toetsbeleid dat ArtEZ in 2017 heeft vastgesteld. Hierin focust de hogeschool niet alleen op de inhoudelijke kwaliteit van de toetsen en het curriculum, maar gaat zij ook in op de toetsorganisatie en de toetsdeskundigheid. Elke opleiding stelt een Onderwijs- en Toetsplan op en jaarlijks een toetsprogramma, als bijlage bij de Onderwijs- en Examenregeling (OER). De opleiding heeft een heldere visie op het toetsen en beoordelen en kan duidelijk aangeven, wanneer en waarom zij formatief toetsen inzet en wanneer zij summatief wil toetsen.

De opleiding past formatieve toetsing expliciet toe in verschillende modules en leerlijnen. Daarbij gaat het om onderdelen als zelfervaring, supervisie, methodische reflectieverslagen, stages, improvisatielab en instrumentale en vocale lessen. De opleiding verwacht hierbij van de studenten een reflectieve basishouding. De formatieve momenten helpen de studenten om hun eigen ontwikkeling te monitoren en te verantwoorden. Docenten hebben hierin een rol als coach. Ook medestudenten worden betrokken bij het geven van feedback. Kritische zelfreflectie, peerfeedback en peerbeoordeling nemen gaandeweg de studie een grotere plaats in. In het digitale studentportfolio (DSP) bewaart en monitort de student haar eigen producten. Voor de individuele praktijkbureauopdrachten legt de student een presentatieportfolio aan.

Aan de hand van de summatieve toetsen bepaalt de opleiding zo objectief mogelijk het (eind)niveau van de student. Via (mondelijke en schriftelijke) tentamens en andere toetsvormen beoordeelt de opleiding verworven kennis, inzichten, vaardigheden en attitude. Summatieve toetsing vindt plaats in een vaste toetsperiode aan het eind van elk semester. Bij een aantal vakken is de summatieve toetsing ook voorwaardelijk voor doorstroming. Zo mogen de studenten bijvoorbeeld pas aan hun derdejaars stage beginnen als ze alle methodiekonderdelen uit jaar 1 en 2 behaald hebben.

De opleiding heeft gekozen voor een breed aantal toetsvormen, zoals presentatie, portfolio, schriftelijke (kennis)toets, mondelinge toets, stageverslag, lesopdracht, reflectieverslag, integrale groepsopdracht, casestudy, voorspelen/voorzingen, concert/voorstelling, essay, maakopdracht, simulatie. Het auditteam is van oordeel dat de opleiding hiermee op verschillende manieren en in verschillende contexten kan beoordelen of de student alle competenties van zowel de musicus als de therapeut op het gewenste niveau heeft ontwikkeld.

De opleiding noemde zelf nog een aantal ontwikkelpunten voor de komende jaren. Zo is zij voornemens om te onderzoeken of er meer flexibiliteit in de toetsing aangebracht kan worden, dat wil zeggen minder toetsen en de student meer vrijheid geven over het moment van toetsen. Het auditteam vindt dat een mooie ambitie. Tevens is de opleiding bezig om, naar aanleiding van de herijkte eindcompetenties, een deel van de toetsvormen en de bijbehorende beoordelingscriteria aan te scherpen, te beginnen bij de eindtentamens.

Validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding er op verschillende manieren voor zorgt dat het toetsen en beoordelen op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier gebeurt.

Voorbeelden hiervan zijn:

- in de modulebeschrijvingen en in het OER geeft de opleiding per vak informatie over de competenties en leerdoelen (kennis, vaardigheden en attitude) die getoetst worden, wat de toetsvorm is, wie de beoordelaar(s) is/zijn, hoe de terugkoppeling plaatsvindt. Tevens geeft de opleiding praktische informatie over de organisatie van de toetsing;
- de docenten werken in de vakgroepen samen bij het ontwikkelen van (een deel van) de toetsen. Het beoordelen gebeurt regelmatig in teams;
- de beoordelingssteams zorgen voor een herhaalbare, controleerbare en transparante werkwijze aan de hand van toetsprotocollen en beoordelingskaders voor eindtentamens;
- de opleiding maakt gebruik van digitale beoordelingsformats waarmee de docent direct de uitkomsten van een toets invoert en de student altijd inzicht heeft in de eigen studievoortgang;
- de opleiding betreft het werkveld bij de praktijktoetsing en bij de ontwikkeling en bijstelling van de criteria (zoals beoordelingscriteria voor stage en praktijkopdrachten);
- het kernteam en een groot deel van de overige docenten (flexibele schil) is geschoold in de Basis Kwalificatie Examinering (BKE). Alle beoordelaars hebben een BKE-certificaat (of een vergelijkbare kwalificatie). Beoordelaars worden benoemd door de examencommissie.

Uit de evaluaties en de gesprekken met studenten tijdens de audit, blijkt dat zij heel tevreden zijn over het toetsen en beoordelen (gemiddelde score 3,93 in de NSE 2021). Ze vinden de beoordelingscriteria helder en de feedback duidelijk. Ze waarderen de bruikbaarheid van de feedback op opdrachten met een 4.1. (NSE 2021). De studenten vragen de docenten ook zelf om feedback, omdat ze willen weten waarom ze een bepaalde beoordeling hebben gekregen.

Het auditteam heeft ook zelf een steekproef genomen van verschillende toetsen en acht deze passend bij het vak/project/opdracht en de competenties die hierin getoetst en beoordeeld worden. Het auditteam heeft tevens gekeken naar de kwaliteit van de feedback die de examinatoren hebben gegeven, daar de opleiding dit als een belangrijk element bestempelt voor de ontwikkeling van de studenten. Het auditteam was hierover te spreken. Het geeft de student voldoende houvast voor volgende te nemen stappen.

Examencommissie

Het auditteam heeft een goed functionerende examencommissie aangetroffen, die duidelijk in control is. ArtEZ kent voor de hele hogeschool een centrale examencommissie en daarnaast drie kamers voor i) het Conservatorium, ii) Art & Design en iii) Theater & Dans. Het ligt in de bedoeling dat er een aparte (vierde) kamer komt voor alle masteropleidingen van ArtEZ.

De voorzitters van de kamers hebben zitting in de centrale examencommissie. Er is een duidelijke rolverdeling waar de centrale commissie voor verantwoordelijk is en waar voor de kamers. De lijnen tussen de commissies zijn kort, zo is tijdens de audit gebleken.

Op basis van de documentatie – de jaarverslagen van de examencommissie – en het gesprek tijdens de audit heeft het auditteam geconstateerd dat de commissie proactief en reactief te werk gaat bij het bewaken van de kwaliteit van het toetsen en beoordelen en het borgen van het gerealiseerde niveau. Zo vraagt de commissie bijvoorbeeld jaarlijks alle OER-en op, controleert ze alle toetsprogramma's in combinatie met de competenties en de inhoud die eronder ligt en wijst ze de examinatoren aan. Waar nodig grijpt de examencommissie in, vraagt ze bijvoorbeeld om een verbeterplan voor het toetsprogramma of trekt ze een aanwijzing in. Uit de jaarverslagen blijkt dat dit laatste bij het Conservatorium niet aan de orde is geweest. Bij de hoofden van de opleidingen/studierichtingen houdt de commissie vinger aan de pols of de betreffende opleiding/studierichting daadwerkelijk verbetermaatregelen treft.

Ook stuurt de examencommissie actief op scholing van docenten. In samenspraak met het College van Bestuur van ArtEZ initieert de examencommissie BKE/SKE⁸/BDB scholing voor vaste docenten. Tevens zorgen de commissieleden voor eigen professionalisering.

Tijdens de coronapandemie was de examencommissie nauw betrokken bij (de goedkeuring van) alternatieve opdrachten en werkvormen. De examencommissie heeft daartoe een zogenaamde 'uitzonderingsnotitie' opgesteld, zodat er voor de studenten snel duidelijkheid was met betrekking tot hun rechtspositie in relatie tot de voortgang van hun studie in tijden van corona. In september 2021 is van deze notitie een tweede aangepaste versie opgesteld. Het auditteam is zeer te spreken over de kwaliteitsborging door de examencommissie.

Afstuderen

De studenten sluiten het laatste studiejaar af met:

- een eindproduct en een presentatie en verdediging van het eindproduct (productbeoordeling). Een voorbeeld hiervan is: de student heeft een methode voor een specifieke doelgroep ontwikkeld (product) en gaat in dialoog met de commissie over relevantie en verantwoording van haar gemaakte keuzes;
- een werkveld gerelateerde praktijktoetsing: methodiek casus. De student presenteert een video-opname van een eigen praktijkcasus waarbij zij haar methodisch handelen onderbouwt en verantwoordt;
- een openbare muzikale (groeps)eindpresentatie: muzikaal-artistieke vaardigheden.

Bij de eindtoetsing wordt gebruik gemaakt van een beoordeling door een commissie; daarbij is ook een extern commissielid aanwezig.

Weging en Oordeel: voldoet

ArtEZ heeft een duidelijk toetsbeleid op basis waarvan de opleiding een eigen toetsplan heeft opgesteld. De opleiding zorgt ervoor dat het toetsen en beoordelen op een valide, betrouwbare en inzichtelijke wijze plaatsvindt.

Het auditteam is erg positief over de formatieve insteek met veel (peer)feedback en de summatieve toetsing om zo objectief mogelijk het beoogde niveau vast te stellen. Het auditteam is ook te spreken over het brede aantal toetsvormen.

De opleiding heeft een passend afstudeerprogramma waarin zij op een adequate manier toetst of de studenten de beoogde competenties hebben bereikt.

De studenten zijn zeer tevreden over het toetsen en beoordelen.

De examencommissie vervult een stevige zowel proactieve als reactieve rol in de borging van de kwaliteit van het toetsen en beoordelen binnen elke opleiding. Daarover was het auditteam heel positief.

Het auditteam is op grond van bovenstaande van oordeel dat de opleiding basiskwaliteit aantoont. Het auditteam komt daarom tot het oordeel 'voldoet' voor deze standaard.

---

⁸ SKE: Senior Kwalificatie Examinering

4.7. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 11: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren

Uit de alumni-enquêtes blijkt dat een ruime meerderheid de werkzaamheden die zij verrichten vindt passen bij het opleidingsniveau. Daarnaast geven alumni aan dat de opleiding in sterke mate een goede basis biedt voor het uitoefenen van het beroep, de start op de arbeidsmarkt en de doorontwikkeling van competenties. Dat bevestigden ook de alumni die het auditteam sprak. Zij waren allemaal zeer tevreden over de mate waarin zij waren toegerust. Drie afgestudeerden van de bacheloropleiding sprak het auditteam tijdens de audit bij de master of Music Therapy, die op dezelfde middag plaatsvond als de audit bij de bacheloropleiding. Zij vertelden dat de bacheloropleiding hen een goede basis had gegeven voor de vervolgstudie aan de master waarin ze zich verder konden en wilden verdiepen in muziektherapie.

Uit de evaluaties en gesprekken tijdens de audit blijkt dat het werkveld ook positief is over het gerealiseerd eindniveau, zowel met betrekking tot de therapeutische kennis en vaardigheden als met betrekking tot de muzikale vaardigheden. Tevens is het vermogen tot reflectie hoog bij de afgestudeerden.

De werkveldvertegenwoordigers en alumni benadrukten het belang van jezelf als muziektherapeut positioneren i.c. 'het (leren) verkopen van jezelf als muziektherapeut'. Een alumna vertelde dat zij in haar organisatie was gestart als enige muziektherapeut. Door te tonen wat zij deed en wat het effect ervan was, raakte men overtuigd van het belang van het inzetten van muziektherapeuten en benoemde men na haar nog zeven anderen. Het werkveld acht het in dit verband belangrijk dat de opleiding voldoende aandacht besteedt aan ondernemerschap en presenteren. Beide aspecten zag het auditteam terug in het curriculum.

Eigen oordeel auditteam over het gerealiseerde niveau

Het auditteam bestudeerde van 15 studenten die sinds juni 2020 afstudeerden het eindwerk behorend bij het onderzoek dat de studenten uitvoerden.

Het auditteam is van oordeel dat alle studenten in hun eindproduct hebben aangetoond dat zij kunnen denken en handelen als startbekwaam muziektherapeut. Alle studenten hebben terecht hun diploma gekregen.

De onderzoeken die de studenten hadden uitgevoerd waren relevant voor de beroepspraktijk. Voorbeelden hiervan waren een onderzoek naar creativiteitsontwikkeling en zelfvertrouwen, een onderzoek naar de bijdrage van muziektherapie aan sensorische integratie bij kinderen, een onderzoek naar de inzet van muziektherapie bij faalangstige volwassenen met een visuele beperking, een onderzoek om via muziektherapiesessies mensen met een licht verstandelijke handicap die TBS hebben gekregen te motiveren om op een later moment mee te werken aan hun TBS-traject. De producten (artikelen, adviezen, handreikingen) waren veelal goed bruikbaar voor de praktijk. Soms was er eerst nog vervolgonderzoek gewenst.

De studenten maakten op een voldoende tot goed niveau gebruik van een theoretische kader bij hun onderzoek en onderbouwden dit op een voldoende wijze met actuele literatuur. Bij sommige studenten was de schrijfstijl nog een aandachtspunt. Daarnaast miste het auditteam in een aantal gevallen de inbedding van specifieke muzikale mechanismen in het onderzoek en/of muzikale transcripties in het verslag om het onderzoek te illustreren. De opleiding liet weten dat ze de muzikale en artistieke vaardigheden in een ander eindwerk – de muzikale eindpresentatie – toetst. Daarvoor ontvingen de vijftien afgestudeerden een positief oordeel. Het auditteam beveelt de opleiding echter aan de studenten te stimuleren ook specifieke muzikale

interventies te integreren in hun onderzoek, muzikale voorbeelden te geven die het onderzoek illustreren en zich daarover in hun onderzoeksverslag of -artikel te verantwoorden.

Weging en Oordeel: voldoet

De studenten hebben in hun eindwerk aangetoond dat zij kunnen denken en handelen als startbekwaam muziektherapeut. De onderzoeken waren relevant voor de beroepspraktijk. Over het gebruik van een theoretisch kader en de onderbouwing met actuele literatuur was het auditteam positief. Wel miste het auditteam in een aantal gevallen de inbedding van specifieke muzikale mechanismen.

Dat de afgestudeerden het beoogde niveau hebben behaald blijkt ook uit de wijze waarop zij landen in het werkveld of doorstuderen aan de master of Music Therapy van ArtEZ. Alumni en werkveld waren positief over de verworven kennis en vaardigheden.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 11. Het ontbreken van de inbedding van specifieke interacties in een aantal onderzoeken staat dit positieve oordeel niet in de weg daar de afgestudeerden in hun muzikale eindpresentatie hun muzikale en artistieke vaardigheden hebben aangetoond.

5. BIJZONDER KENMERK: NEUROLOGISCHE MUZIEKTHERAPIE⁹

5.1. Onderscheidend karakter

criterium 1: Het te beoordelen kenmerk is onderscheidend voor de opleiding in relatie tot relevante opleidingen in het Nederlandse hoger onderwijs.

Toelichting NVAO: De opleiding toont aan dat het te beoordelen kenmerk een onderscheidend, maar niet noodzakelijk uniek, karakter heeft ten opzichte van relevante en vergelijkbare opleidingen in het Nederlandse hoger onderwijs.

Bevindingen

De bachelor- en masteropleiding¹⁰ onderscheiden zich aantoonbaar van andere opleidingen voor (vak)therapie in het hoger onderwijs in Nederland door hun focus op het opleiden van muziektherapeuten als musicus en therapeut en de expliciete aandacht voor neurologische muziektherapie (NMT) en het ontwikkelen van competenties op deze terreinen.

De opleidingen onderscheiden zich van andere opleidingen in het hoger onderwijs door het bieden van lessen gericht op NMT aan alle bachelor- en masterstudenten.

De opleidingen onderscheiden zich van andere opleidingen in het hoger onderwijs door de inzet van docenten die expertise hebben op het gebied van NMT. Alle methodiekdocenten zijn NMT-geschoold en hebben klinische ervaring in het gebruik van NMT-technieken. Tevens is Dr. Corene Hurt-Thaut, klinisch opleidingsdirecteur voor de Academie voor *Neurologic Music Therapy* en universitair hoofddocent muziektherapie (Universiteit van Toronto), verbonden aan het ArtEZ Conservatorium als associate professor. Ook geven zij en Prof. dr. Michael Thaut bijna jaarlijks masterclasses in specifieke NMT-technieken aan de bachelor- en masterstudenten. Daarnaast werken de opleidingen nauw samen met de lector 'Music-based Therapies and Interventions', die onderzoeker is op het gebied van klinische neuromusicologie en cognitieve neurowetenschappen in de muziek en in de muziek gebaseerde therapieën en interventies. Bovengenoemde drie personen zorgen voor een meerwaarde voor de opzet en inhoud van de opleidingen en voor de studenten aan wie zij les en/of coaching geven.

ArtEZ is opgenomen op de lijst van universiteiten over de hele wereld die erkend zijn door de Academy of *Neurologic Music Therapy* als NMT Scholars and Educators op hun faculteit. Vier docenten zijn erkend als NMT-docent, omdat zij voldoen aan de eisen om de NMT Professional Affiliation te behouden en het Advanced Fellowship peer review proces hebben voltooid. Zij wonen regelmatig NMT-opleiders gerichte forums bij, nemen actief deel en dragen bij aan NMT Global Meetings en het NMT Support Chapter in Nederland.

De opleidingen zorgen er actief voor dat zij goed aansluiten bij de actuele beroepspraktijk en de ontwikkelingen op het terrein van muziektherapie. Ze blijven voortdurend in ontwikkeling en zorgen waar nodig/gewenst voor vernieuwing van het curriculum. Dit doen ze o.a. aan de hand van kritische analyse van het curriculum, door gesprekken met en evaluatie door (gast)docenten, studenten, alumni, werkveld en externe deskundigen uit aanverwante vakgebieden, door toetsing van actuele ontwikkelingen in muziek en neurowetenschappen en door samenwerking met universiteiten, hogescholen, lectoraten, kennisnetwerken en de landelijke beroepsvereniging Nederlandse Vereniging voor Muziektherapie/Federatie Vaktherapeutische Beroepen (NVVMT/FVB). Daarin vindt het auditteam de opleidingen voorbeeldig.

⁹ In 1999 introduceerde Prof. dr. Michael Thaut Neurologische Muziek Therapie (NMT) als een op onderzoek gebaseerd systeem van gestandaardiseerde klinische technieken, gebaseerd op diagnostiek en functionele doelen van individuele patiënten, die muziek gebruikt voor sensorimotorische, spraak en taal, cognitieve training en psychosociale training.

¹⁰ Dit hoofdstuk over het bijzonder kenmerk Neurologische Muziektherapie beschrijft zowel de bevindingen van het auditteam met betrekking tot de bachelor- als de masteropleiding Muziektherapie.

Weging en Oordeel: voldoet

De aandacht voor neurologische muziektherapie is aantoonbaar onderscheidend voor de bacheloropleiding Muziektherapie en de Master of Music Therapy. ArtEZ Conservatorium is erkend NMT-aanbieder, biedt als enige opleider in Nederland NMT aan, biedt deze lessen aan aan alle bachelor- en masterstudenten Muziektherapie, laat de lessen verzorgen door erkende NMT-docenten en betreft ook dé deskundigen op het gebied van NMT (Dr. Corene Hurt-Thaut en Prof. dr. Michael Thaut) vanuit de Verenigde Staten bij lessen, trainingen en masterclasses. De opleidingen zorgen er actief voor dat zij goed aansluiten bij de actuele beroepspraktijk en de ontwikkelingen op het terrein van muziektherapie en voeren hierover overleg met studenten, docenten, alumni, werkveld en de beroepsvereniging van muziektherapeuten. De lector 'Music-based Therapies and Interventions' vervult een belangrijk rol in onderzoek naar NMT.

5.2. Concretisering

criterium 2: De gevolgen van het te beoordelen kenmerk voor de kwaliteit van het onderwijs zijn geoperationaliseerd aan de hand van de relevante standaarden van het Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland.

Toelichting NVAO: In de beoordeling moet de operationalisering van het bijzonder kenmerk aangetoond worden voor de relevante standaard(en). Indien een bijzonder kenmerk inhoudelijk samenhangt met meerdere standaarden van het kader, dan moet voor al die standaarden een concrete en afgeronde beoordeling van het kenmerk opgenomen zijn

Bevindingen

- *standaard 1 (beoogde leerresultaten)*

Voor de neurologische muziektherapie hebben de opleidingen een aantal specifieke eisen met betrekking tot kennis en vaardigheden¹¹ geformuleerd. De opleidingen verwachten van de studenten dat zij:

- beschikken over kennis en vaardigheden op het gebied van neurologische muziektherapie waarmee ze een scala aan functionele assessments uit kunnen voeren;
- passende muzikale interventies kunnen selecteren en implementeren op basis van diagnostiek en functionele doelen op het gebied van cognitie, spraak / taal, sensorimotorische, en psychosociale training;
- comfortabel kunnen omgaan met een diversiteit aan leeftijdsgroepen en neurologische en psychiatrische aandoeningen;
- kunnen bijdragen aan de selectie en toepassing van een reeks NMT-technieken in onderzoeks- en klinische settings.

De bachelorstudent kan zich verder specialiseren in NMT door in het vierde studiejaar te kiezen voor het afstudeerprofiel NMT. De opleiding verwacht van de student die dit profiel kiest, dat zij zich meer specifiek oriënteert en voorbereidt op een veranderende beroepspraktijk, die in toenemende mate vraagt dat een muziektherapeut waar mogelijk een wetenschappelijk onderbouwde interventie weet vorm te geven in relatie tot de eigen behandelexpertise en in relatie tot de wensen en mogelijkheden van de cliënt.

Van de masterstudent die zich in NMT wil specialiseren, verwacht de opleiding dat zij NMT specifiek onderzoek kan uitvoeren.

- *standaard 2, 3, 4 en 5 (programma) en standaard 10 (toetsing)*

Het auditteam is op basis van de documentatie en de gesprekken tijdens de audit van oordeel dat de aandacht voor NMT goed past bij conservatoriumonderwijs. Binnen de NMT wordt gericht gebruik gemaakt van het systematisch toepassen van muzikale parameters binnen muzikale improvisatie om specifieke ontwikkelingen muzikaal te begeleiden, te versterken en te stimuleren. Door veel variatie en diversiteit in de muzikale improvisatie aan te bieden (binnen een specifiek, individueel vastgesteld tempo) blijft het brein optimaal gestimuleerd om zich nieuwe patronen op sensorimotorische, spraak/taal en cognitieve gebieden eigen te maken. NMT kent 20 verschillende technieken die kunnen worden onderverdeeld in drie hoofdgroepen, te weten sensorimotorische, spraak/taal en cognitieve gebieden. Wereldwijd onderwijzen Prof. dr. Thaut en Dr. Corene Hurt-Thaut deze technieken in een gerichte vierdaagse training. (Zie verderop bij training tot Fellow.)

---

¹¹ van alle bachelor- en masterstudenten verwachten de opleidingen dat zij in z'n algemeenheid kennis en vaardigheden met betrekking tot NMT verwerven. Van de bacheorstudenten die kiezen voor het afstudeerprofiel NMT en de masterstudenten die de keuzemodule NMT volgen, verwachten de opleidingen verdieping en verbreding van deze kennis en vaardigheden.

Bacheloropleiding

In het programma van de bacheloropleiding besteedt de opleiding elk studiejaar specifieke aandacht aan NMT.

De opleiding brengt alle studenten vanaf het eerste studiejaar al met de neurologische muziektherapie in aanraking tijdens de methodieklessen, de studiegroep en een deel van de theorielessen muziektherapie. Binnen deze methodiek leren studenten specifiek na te denken over de vragen i) hoe ze muziek functioneel kunnen inzetten om de ontwikkeling van een cliënt te stimuleren, ii) hoe ze muziek doelgericht kunnen inzetten om motorische-, cognitieve- en spraak-/taalontwikkeling te stimuleren, iii) welke muzikale parameters hiervoor nodig zijn en hoe die in de praktijk optimaal te ontwikkelen. Daarnaast biedt de opleiding de NMT-technieken ook geïntegreerd aan in de lessen muziektechnologie, zodat de studenten een verbinding kunnen maken met de NMT, de muzikale competenties, muziektechnologie en de specifieke toepassingen binnen bijvoorbeeld het domein revalidatie en speciaal onderwijs.

In het tweede jaar spelen vooral de cognitieve technieken vanuit de neurologische muziektherapie in het methodiek-onderwijs een belangrijke rol. Studenten leren hun eigen handelen steeds verder te onderbouwen vanuit muziek, de evidentie van een handelwijze en de invloed van de muziek op de cognitieve functies van de cliënt zoals aandacht, executieve functies en herinnering.

In het derde jaar worden technieken vanuit de drie hoofdgebieden - sensorimotoriek, taal/spraak en cognitie - herhaald, opgefrist en - indien haalbaar - geoefend in de praktijk van de muziektherapiestages van de studenten.

In het vierde studiejaar heeft de student de mogelijkheid zich te specialiseren in de NMT. De afstudeervariant NMT is ontwikkeld voor alle studenten muziektherapie die hun competenties willen verdiepen zodat ze kunnen functioneren als muziektherapeut in een neurologische setting en tegelijkertijd de werking van muziek(therapie) in het zenuwstelsel leren doorgronden. Voor de specialisatie NMT lopen zij stage bij doelgroepen met neurologische (aangeboren) problematiek, volgen ze de twee specifieke modules Neuro(psycho)logie (4 EC) en Methodiek Neurologische Muziektherapie (2 EC), krijgen ze intervisie rond NMT en voeren ze hun eindproduct uit rondom NMT.

Masteropleiding

In de masteropleiding volgen alle studenten de vijfdaagse NMT-basistraining aan het begin van het jaar. Deze training wordt aangevuld met regelmatige masterclasses en webinars met Dr. Corene Thaut. (Zie hieronder.) De theorie wordt geïmplementeerd in de gesuperviseerde stages, de klinische praktijk en in de ArtEZ Parkinson groep (Zie hierover 5.3.)

In de tweede periode van het jaar krijgen de studenten wekelijks NMT-les. Hier leren ze te werken met het NMT-therapeutisch designmodel en bereiden ze klinische video's voor ten behoeve van intervisie en discussie. Door het afronden van de gehele module worden studenten voorbereid om deel te nemen aan de NMT-fellowship training. Voor masterstudenten is dit een keuzemodule. (Zie hieronder.)

Masterclasses in specifieke technieken voor bachelor- en masterstudenten

In deze masterclasses staat steeds het muzikaal handelen en denken in combinatie met het buitenmuzikaal functioneren van de cliënten centraal en hoe de individuele student dat zo optimaal mogelijk binnen haar capaciteiten uitvoert. Dit laatste krijgt ook de aandacht binnen het NMT-onderwijs.

NMT fellowship training bij ArtEZ

ArtEZ biedt in samenwerking met Prof. dr. Thaut en Dr. Corene Hurt-Thaut de 20 verschillende technieken die NMT kent aan in een gerichte vierdaagse training voor afgestudeerde

muziektherapeuten. Masterstudenten en afgestudeerden van de bacheloropleiding met de NMT-specialisatie kunnen vanuit ArtEZ deelnemen aan deze training.

Toetsing

Via formatieve en summatieve toetsing, beoordelen de opleidingen de verschillende hierboven beschreven programma-onderdelen rondom NMT; veelal via integrale toetsing.

De bachelorstudenten die kiezen voor de profilering NMT in het vierde jaar sluiten hun opleiding af met een onderzoek en een product dat is gericht op NMT. Zij kunnen zich na afronding van de bachelor laten registreren als Neurologisch Muziektherapeut. Wanneer zij daarna de fellowtraining volgen en met een positief resultaat afronden, kunnen zij zich laten registreren als Fellow. Masterstudenten worden na het met positief resultaat afronden van de NMT-modules geregistreerd Neurologisch Muziektherapeut. Zij kunnen NMT toepassen op gevorderd niveau. Wanneer zij als keuzevak de fellowship training volgen en die met goed gevolg afronden, kunnen zij zich laten registreren als Fellow.

- *standaard 6 (personeel)*

Het auditteam heeft geconstateerd dat het merendeel van de ArtEZ muziektherapie-docenten getraind is in de Neurologische Muziektherapie; mede door de intern aangeboden 'faculty trainingen'. Aan deze trainingen doen ook theorie-, piano- en gezondheidsleerdocenten mee, zodat NMT vanuit een breder perspectief in het curriculum ingebed is en gedragen wordt.

Dat feit alleen al acht het auditteam van grote meerwaarde voor het opleiden van de bachelor- en masterstudenten Muziektherapie.

Meerdere docenten zijn Neurologische Muziektherapie Fellow. Zij hebben meerdere jaren actief in de praktijk met deze technieken gewerkt en via gerichte Fellowship-trainingen hun NMT-kwaliteiten bewezen.

Docenten die NMT-Fellow zijn, worden ingezet voor het verzorgen het NMT-onderwijs.

Daarnaast doceert Dr. Corene Hurt-Thaut NMT-methodologie in zowel het bachelor- als masterprogramma en verzorgt zij klinische begeleiding en supervisie voor bachelorstudenten met de NMT-specialisatie/afstudeerprofiel en klinische begeleiding en onderzoeksmentoraat voor masterstudenten die NMT-klinische stages en onderzoeksprojecten doen. Tevens geeft zij samen met Prof. dr. Michael Thaut bijna jaarlijkse masterclasses in specifieke technieken aan de bachelorstudenten.

Ook geeft Dr. Hurt-Thaut trainingen aan de docententeams van de opleiding ten aanzien van het aanbieden van online NMT-methodiek.

Drie docenten van de opleidingen zijn International Liaison Councils voor de Academy of *Neurologic Music Therapy* en onderhouden de verbinding met het internationale NMT-netwerk. Bij de werving van nieuwe docenten zien de opleidingen het liefste docenten met NMT-kennis en -ervaring.

- *standaard 11 (gerealiseerde leerresultaten)*

Studenten van de opleidingen muziektherapie van ArtEZ met een NMT-profiel worden door Prof. Dr. Michael Thaut geroemd om hun muzikale en NMT-vaardigheden. Uit evaluatiegesprekken die de opleidingen met hem voerden, blijkt dat hij enthousiast is over de artistieke, creatieve en muzikale vormgeving van het muziektherapeutisch proces door de afgestudeerden vanuit de NMT-technieken.

Het vakpanellid Muziektherapie dat betrokken was bij zowel de beoordeling van de bachelor- als de masteropleiding herkent deze bevindingen op basis van zijn eigen waarnemingen van de eindwerken van de bachelor- en masterafgestudeerden en zijn eigen waarnemingen in het werkveld van de muziektherapie.

Uit evaluaties en gesprekken met alumni blijkt dat velen met de NMT aan de slag gaan binnen hun beroepspraktijk.

Weging en Oordeel: voldoet

De opleidingen hebben NMT aantoonbaar geoperationaliseerd in de leerresultaten, hun curriculum en de toetsing daarvan en in de inzet van NMT-geschoold personeel. De opleidingen hebben voor alle studenten een aantal specifieke eisen met betrekking tot kennis en vaardigheden voor de neurologische muziektherapie geformuleerd en voor de studenten die kiezen voor de specialisatie NMT aanvullende eisen. Alle bachelor- en masterstudenten krijgen lessen NMT, die worden verzorgd door docenten die erkende NMT-Fellows zijn. Studenten die afstuderen binnen NMT tonen in hun eindwerken aan dat zij de beoogde leerresultaten met betrekking tot NMT hebben ontwikkeld op hetzij bachelor-, hetzij masterniveau. Afgestudeerde bachelorstudenten met specialisatie NMT kunnen zich laten registreren als NMT-therapeut. Afgestudeerde masterstudenten met specialisatie NMT kunnen zich na een positieve afronding van de fellowstraining, laten registreren als Fellow.

5.3. Relevantie

criterium 3: Het te beoordelen kenmerk is van wezenlijk belang voor de aard van de opleiding.

Toelichting NVAO: Het te beoordelen kenmerk is voldoende herkenbaar binnen de opleiding en levert een relevante bijdrage aan de vergroting en verscherping van de keuzemogelijkheden voor studenten en de arbeidsmarkt.

Bevindingen

Zoals al uit paragraaf 5.1 en 5.2 blijkt, is NMT duidelijk terug te zien in de opleidingen, in de specifieke eisen aan kennis en vaardigheden met betrekking tot NMT, in de invulling van het programma voor alle studenten en in de samenstelling van het docententeam en de specifieke deskundigheden die daarin zijn vertegenwoordigd.

De opleidingen Muziektherapie van ArtEZ willen met hun NMT-aanbod in het curriculum en onderzoek door de lector nadrukkelijk bijdragen aan de verdere ontwikkeling, profilering en innovatie van het eigen vakgebied. Daarin vervult ArtEZ in Nederland een voortrekkersrol.

De relevantie van ArtEZ voor het werkveld op het gebied van NMT blijkt ook uit de bijscholing die ArtEZ aanbiedt aan muziektherapeuten en vaktherapeuten Muziek. Deze bijscholing wordt doorgaans eens per jaar aangeboden, zowel de basistraining alsook de vervolstraining: de Fellowshiptraining.

Daarnaast wordt zoals al bij 5.2 is beschreven de faculty-training aangeboden, waarin de eigen docenten – ook docenten theorie, piano en gezondheidsleer - worden bijgeschoold.

Dat het belangrijk is voor studenten Muziektherapie (en andere beroepsbeoefenaren) om zich (verder) te kunnen ontwikkelen op het gebied van NMT en dat NMT van wezenlijk belang is voor het profiel van de ArtEZ muziektherapeut blijkt o.a. uit het volgende:

- er is inmiddels voldoende evidentie voor meerdere interventies met NMT. Daarmee kunnen de opleidingen en de muziektherapeuten de effectiviteit van de behandeling gericht onderbouwen;
- de gerichte inzet van muziek om functies op cognitief, motorisch en spraak/taal gebied te beïnvloeden past goed binnen het Nederlandse denken binnen de (geestelijke) gezondheidszorg;
- binnen nieuwe vacatures in het werkveld wordt de NMT steeds vaker als specialisatie gevraagd; ook buiten de revalidatie waar deze methodiek in eerste instantie voor ontwikkeld is;
- muziektherapeuten en vaktherapeuten muziek uit Nederland (en Europa) komen – mede vanwege het gegeven dat er steeds vaker gevraagd wordt naar een profilering NMT – in grote getale bij ArtEZ hun NMT-bijscholing halen;
- andere beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg, waaronder fysiotherapie, spraak/taalpatholoog, ergotherapie, neuropsycholoog en neuroloog, werken vaak samen met neurologische muziektherapeuten om revalidatie-, aanpassings- en ontwikkelingsdoelen aan te pakken.

NMT levert ook innoverend onderzoek en concrete producten op, die door betrokkenen (docenten, studenten, lector) zijn ontwikkeld in samenspraak met andere belanghebbenden, zoals patiëntenverenigingen of zorgverzekeraars en voor Nederlandse doelgroepen ingezet worden.

Het auditteam trof een aantal interessante en voor het beroepenveld belangrijke voorbeelden aan van uitwerkingen NMT, methodieken en publicaties.

De relevantie van NMT blijkt ook uit het werk met de specifieke doelgroep van mensen met Parkinson uit de regio. Deze groep mensen (en eventuele partners) komt wekelijks bij elkaar zowel op de locatie Enschede als online via Zoom. De deelnemers ontvangen Neurologische

Muziektherapie gericht op motoriek, spraak/taal en cognitieve vaardigheden van een NMT-gecertificeerde docent, masterstudenten en vierdejaars bachelorstudenten. Alle sessies worden met video opgenomen voor opleidingsdoeleinden.

Met deze activiteiten zorgen de opleidingen ervoor dat kennis over muziek wordt gekoppeld aan kennis over neurologische ontwikkeling. Hiervan uit ontwikkelt ArtEZ producten voor het onderwijs en de maatschappij.

Weging en Oordeel: voldoet

Het opleiden van studenten Muziektherapie (en andere beroepsbeoefenaren) in NMT is aantoonbaar relevant en van wezenlijk belang. Er is inmiddels voldoende evidentie voor NMT, er worden steeds vaker muziektherapeuten met NMT-specialisatie gevraagd, ander beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg werken vaak met NMT-muziektherapeuten samen en er is veel vraag naar basistraining en vervolgentraining voor Fellowship door muziektherapeuten en vaktherapeuten muziek.

NMT levert ook innoverend onderzoek en concrete producten op die relevant zijn voor het werkveld van de gezondheidszorg.

5.4. Eindoordeel bijzonder kenmerk

Het auditteam is van oordeel dat de bachelor- en masteropleiding voldoen aan alle drie de criteria van het bijzonder kenmerk.

De opleidingen hebben aangetoond dat zij zich met NMT onderscheiden. NMT is verweven in het hele onderwijs voor alle studenten en nog eens extra voor studenten die zich hierin verder willen specialiseren. Het is mooi te zien dat niet alleen de NMT-docenten, maar ook de andere docenten die bij de opleidingen betrokken zijn, trainingen volgen zodat NMT vanuit een breder perspectief in het curriculum ingebed is en gedragen wordt. Het opleiden van studenten Muziektherapie (en andere beroepsbeoefenaren) in NMT is aantoonbaar relevant en van wezenlijk belang voor het werkveld.

6. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Het auditteam trof een heel innovatieve, professionele opleiding aan die wordt verzorgd door een dynamisch team met internationaal gekende en enthousiaste docenten, gedreven door kennis van zaken. De docenten durven zich 'de grote vragen te stellen' en zoeken continue aansluiting bij het snel veranderende veld. Evidence-based werken staat hierbij steeds centraal. Dit leidt tot een duidelijke visie op Muziektherapie. De studenten zijn zeer tevreden over de docenten en het programma dat zij aanbieden.

Het auditteam beoordeelde alle standaarden voor de opleiding als 'voldoet' en komt op basis hiervan tot het eindoordeel 'positief' voor de opleiding. Tevens beoordeelde het auditteam alle drie de criteria van het bijzonder kenmerk Neurologische Muziek Therapie als 'voldoet'.

7. AANBEVELINGEN

- Stimuleer studenten om ook specifieke muzikale mechanismen te integreren in hun onderzoek, muzikale transcripties te geven die het onderzoek illustreren en zich daarover in hun onderzoeksverslag of -artikel te verantwoorden.
- Hou ogen en oren (ook) open voor (andere) muziektherapeutische ontwikkelingen, toepassingen en onderzoek binnen NMT in Europa.

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding Muziektherapie voorbeeldig is op het gebied van onderzoek. Buiten het beoordelingskader om wil het auditteam de opleiding daarom nog het volgende meegeven:

- Deel kennis en ervaring op het gebied van het doen van onderzoek en voorbeelden van best practices met de andere opleidingen van het ArtEZ Conservatorium, zodat de opleidingen meer met en van elkaar (kunnen) leren.

BIJLAGE I   Scoretabel

Scoretabel paneloordelen ArtEZ University of Arts hbo-bacheloropleiding Muziektherapie voltijd	
Onderwerpen / Standaarden	Oordeel
Beoogde leerresultaten	
Standaard 1. Beoogde leerresultaten	Voldoet
Programma	
Standaard 2. Oriëntatie programma	Voldoet
Standaard 3. Inhoud programma	Voldoet
Standaard 4. Vormgeving programma	Voldoet
Standaard 5. Aansluiting programma	Voldoet
Personeel	
Standaard 6. Kwalificaties personeel	Voldoet
Voorzieningen	
Standaard 7. Huisvesting en materiele voorzieningen	Voldoet
Standaard 8. Studiebegeleiding en informatievoorziening	Voldoet
Kwaliteitszorg	
Standaard 9. Periodiek evalueren	Voldoet
Toetsing	
Standaard 10. Toetsing	Voldoet
Gerealiseerde leerresultaten	
Standaard 11. Leerresultaten	Voldoet
Algemeen eendoordeel	Positief

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Uitgebreide Opleidingsbeoordeling t.b.v. hbo-bacheloropleiding Muziek, Docent Muziek, Muziektherapie en hbo-masteropleiding Music Therapy – ArtEZ University of the Arts

Auditdata: do 12 mei, ma 16 en di 17 mei 2022

Visitatiecommissie:

Kernpanel: Mevr. Drs. J.E.J. Rutten (voorzitter), Mevr. M. Loeven (lid), Mevr. S.I. Nijsten (studentlid), Mevr. G.C. Versluis (secretaris);

Vakpanel: 1 expert per dagdeel. Dhr. B. Suèr (Ba Muziek), Dhr. E.D. Bogers (Opl. Docent Muziek), Prof. Dr. J. de Backer (Ba en Ma Muziektherapie).

Dag 1 – donderdag 12 mei 2022 Utrechtsestraat 85 Arnhem (lokaal K4.03)

generiek + B Muziek (Jazz & Pop A + Muziektheater)

8:15 - 9:00 u	Intern beraad kernpanel + vakpanellid Dhr. B. Suèr
9:00 - 9:45 u	Directie ¹² (voertaal Nederlands)
Pauze	
10:00 - 11:30 u	Hoofden Muziek, Docent Muziek, Muziektherapie (voertaal Nederlands)
Pauze	
11:45 - 12:30 u	Examencommissie
12:30 - 13:30 u	Lunch + intern beraad kernpanel met vakpanellid Dhr. B. Suèr
13:30 - 14:30 u	Docenten Jazz & Pop A + Muziektheater (voertaal Nederlands)
Pauze	
14:45 - 15:30 u	Studenten Jazz & Pop A (voertaal Engels)
15:30 - 16:15 u	Studenten Muziektheater (voertaal Nederlands)
16:15 - 16:45 u	Showcase J&P A / Muziektheater in Concertzaal
16:45 - 17:45 u	Werkveld + alumni Bachelor Muziek (breed) (voertaal Nederlands)
17:45 - 18:15 u	Terugkoppelingsberaad kernpanel met vakpanellid Dhr. B. Suèr

¹² In verband met de privacywetgeving zijn hier uitsluitend de functies/rollen van gesprekspartners opgenomen. De namen van de gesprekspartners zijn bij de secretaris van het auditpanel bekend.

Audit ArtEZ Bachelor Muziek, Docent Muziek, Bachelor en Master Muziektherapie

Dag 2 – maandag 16 mei 2022 Van Essengarde 10 Enschede (lokaal 1.15)

B Muziek (Popacademie + MediaMusic) + B + M Muziektherapie

8:30 – 9:00 u	Intern beraad kernpanel met vakpanellid Dhr. B. Suèr
9:00 – 10:00 u	Gesprek docenten Popacademie + MediaMusic (voertaal Nederlands)
Pauze	
10:15 – 11:15 u	Gesprek studenten Popacademie + MediaMusic (voertaal Nederlands)
11:15 - 11:45 u	Showcase Popacademie / MediaMusic in studio's
11:45 - 12:45 u	Lunch + terugkoppeling kernpanel met vakpanellid Dhr. B. Suèr + intern beraad kernpanel met vakpanellid Prof. Dr. J. de Backer
12:45 - 13:45u	Docenten Muziektherapie (B+M) (incl. bijzonder kenmerk) (voertaal Nederlands)
Pauze	
14:00 - 14:45 u	Studenten + alumni Muziektherapie (B) (voertaal Nederlands)
14:45 - 15:30 u	Studenten + alumni Muziektherapie (M) (voertaal Engels)
15:30 - 16:00 u	Showcase Muziektherapie
16:00 - 16:45 u	Werkveld Muziektherapie (B+M) (voertaal Nederlands /Engels)
16:45 - 17:15 u	Terugkoppelingsberaad kernpanel met vakpanellid Prof. Dr. J. de Backer

Audit ArtEZ Bachelor Muziek, Docent Muziek, Bachelor en Master Muziektherapie

Dag 3 – dinsdag 17 mei 2022 Aan de Stadsmuur 88 Zwolle (2.16/2.17)

B Muziek (Klassiek, Jazz & Pop Zwolle) + B Docent Muziek Zwolle/Enschede

voertaal Nederlands

8:30 - 9:00 u	Intern beraad kernpanel met vakpanellid Dhr. B. Suèr
9:00 - 10:00 u	Gesprek studenten Klassiek, Jazz & Pop Z
Pauze	
10:15 - 11:15 u	Gesprek docenten Klassiek, Jazz & Pop Z
11:15 - 11:45 u	Showcase Klassiek, Jazz & Pop Z
11:45 - 12:45 u	Lunch + terugkoppeling kernpanel met Dhr. B. Suèr + intern beraad kernpanel met vakpanellid Dhr. E.D. Bogers
12:45 - 13:45 u	Docenten Docent Muziek E/Z
Pauze	
14:00 - 15:00 u	Studenten Docent Muziek E/Z
15:00 - 15:30 u	Showcase Docent Muziek Reulandzaal
15:30 - 16:15 u	Werkveld + alumni Docent Muziek E/Z
16:15 - 16:45 u	Terugkoppelingsberaad kernpanel met vakpanellid Dhr. E.D. Bogers
16:45 - 17:15 u	Terugkoppelingsberaad kernpanel
17:30 - 18:00 u	Algehele Terugkoppeling 3 dagen in de Reulandzaal

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende voltijdopleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van september 2018. Daarin staan de standaarden vermeld waarop een auditpanel zich bij de uitgebreide opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleiding verstrekte documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de opleiding.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditpanel met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Afstemming deelpanels binnen het cluster

Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. De tussen Hobéon en AeQui gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. Verder wordt de afstemming tussen de panels geborgd door de ondersteuning van zo veel mogelijk dezelfde secretaris vanuit Hobéon en door de inzet van getrainde voorzitters.

Open spreekuur

Het auditpanel bood studenten, docenten en andere betrokkenen bij de opleiding die niet waren opgenomen in het programma van het locatiebezoek, de gelegenheid om zaken onder de aandacht te brengen die zij van belang achten voor de beoordeling. Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding de mogelijkheid daartoe tijdig en op correcte wijze bij hen onder de aandacht heeft gebracht en hen heeft geïnformeerd over hoe zij contact konden opnemen met de secretaris van het auditpanel.

Het auditteam ontving geen reacties.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een standaard 'voldoet', 'voldoet ten dele' of 'voldoet niet' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, September 2018'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding. Het eindoordeel over de opleiding luidt: 'positief', 'positief onder voorwaarden' of 'negatief'.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval positief indien alle standaarden 'voldoet' scoren.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval positief onder voorwaarden indien standaard 1 voldoet en maximaal vijf standaarden 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het panel het opleggen van voorwaarden adviseert (zie aanvullende beslisregels voorwaarden).

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval negatief indien:
- een of meer standaarden 'voldoet niet' scoort/scoren;
- standaard 1 'voldoet ten dele' scoort;
- een tot vijf standaarden 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het panel niet adviseert om voorwaarden op te leggen;
- zes of meer standaarden 'voldoet ten dele' scoren.

BIJLAGE III   Lijst geraadpleegde documenten

ArtEZ generiek:

- Instellingsplan
- Kwaliteitszorgplan
- Professionaliseringsplan
- ArtEZ Toetsbeleid
- Jaarverslag Examencommissie

Opleiding Muziektherapie:

- Zelfevaluatierapport opleiding
- Opleidingsprofiel
- Competentiematrix
- Schematisch programmaoverzicht.
- Studiegids met programma met leerlijnen, vakbeschrijvingen, studiepunten
- Voorbeelden opdrachten projecten
- Onderwijs- en examenregeling – OER.
- Overzicht van het ingezette personeel
  - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
- Overzichtslijst van *alle* recente eindwerken
- Toetsplan
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen)
- NSE 2021
- Alumni enquête 2021
- Verslagen van commissies (opleidingscommissie, werkveldcommissie)

Het auditpanel heeft van 15 studenten de eindwerken bestudeerd. Om redenen van privacy zijn de namen van de afgestudeerden, hun studentnummers evenals de titels van de eindwerken hier weggelaten maar uiteraard wel bekend bij de secretaris van het auditteam, en daar eventueel op te vragen.

BIJLAGE IV   Panelsamenstelling

Op 14 maart 2022 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding hbo-bacheloropleiding Muziektherapie van ArtEZ University of Arts, onder het nummer PA 1101.

Naam visitatiegroep:	HBO Docent Muziek
----------------------	-------------------

De secretaris van het auditpanel beschikt over nadere informatie over de samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemde visitatiegroep zijn ingezet.

In onderstaande tabel volgen korte functiebeschrijvingen van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit adviesrapport beschreven opleiding.

Naam	Korte functiebeschrijvingen
kernpanel	
Mevrouw J.E.J. Rutten (voorzitter)	Zelfstandig adviseur, verkenner, kwartiermaker, bestuurder en toezichhouder bij Kwaliteit voor Onderwijs en gecertificeerd lead auditor.
Mevrouw M.D. Loeven BA (kernpanellid)	Directeur-bestuurder Bimhuis.
Mevrouw S.I. Nijsten (kernpanellid)	Student Fontys Academie voor muziekeducatie, B Docent Muziek .
vakpanel	
De heer prof.dr. J de Backer (vakpanellid Muziektherapie)	Docent en coördinator BA, MA en PhD opleidingen Muziektherapie LUCA School of Arts en docent aan KU Leuven, afdeling neurowetenschappen.

Mevrouw G.C. Versluis	Senior-adviseur Hobéon. Gecertificeerd secretaris sinds 2010.
-----------------------	---

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Hobéon

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag
+31 (0)70 30 66 800
info@hobeon.nl
www.hobeon.nl